

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 7.

A temetői szabályrendelet.

A város előnyt vivott ki! Annyi sok mindent elvittek máshová Váradról, hogy már az is öröm, ha meg hagyják amink van és szinte hihetetlen, ha kapunk is valamit. A múlt évben kaptunk.

Hire futott, hogy hadapród iskolákat állítanak fel a vidéken és gyors elhatározásu polgármesterünk a fővárosban temett, honnan haza hozta az egyik katonai intézetet.

Örültünk rajta, hogyne örültünk volna. Adott a város hatalmas telket az intézethez, akkorát, mely sok ezret fog érni, ha a város kissé terjeszkedni fog, de így is értékes, aztán felsőbb kívánságra el kell vitélni a ragály kórházat, az is csinos összeg, szabályozni a régi belviz levezető csatornát, ez is valami, járdát, kövezést csinálni ez iskola körül, ez sem esik ingyen és végre el venni a római katolikusok temetőjét — de ezt már ingyen. Mindenért nem fizethet a város.

Nehogy pedig azt higgyék a katolikusok, hogy a hadapród iskola miatt vették el egyik temetőjüket, hát elveszik a másikat is Ősi alatt és bezárják nemsokára a várad-velenceit.

Miért? Közegészségügyi szempontból, vagy a város akar a baromvásártéren keresztül éppen Ősibe terjedni? Ezt is gondolhatná az ember, ha . . .

A köztemetőkről szóló szabályrendelet 2. §-a így szól: »Felekezeti temetők, a

központi temetők területén kívül jövőben nem engedélyezhetők.«

Ez a paragrafus felvilágosít. Egyszerűen kényszeríteni kell a felekezeteket, hogy a közös temetőbe temetkezzenek, hol 4 frt egy sírhely, vagy annak területéből vegyenek maguknak részt olyan áron, mint ha bolt helyiségnek akarnák értékesíteni.

Olyan formán tűnik itt fel a dolog, mintha a konkurrencziát akarná lehetlenné tenni a város. Sokat költött mostanában, a köztemető lesz a rév, hol valami cseppen a vámon elcsurrant pénz helyett.

Hát jó! mondjuk, hogy a városnak bezárni a más tulajdonát képező temetőket, mint bezárta tényleg az 1825. és 1832-ik évi krónika viritációk okmányából és a telekkönyvből kétséget kizárólag beigazolható a katolikusok tulajdonát képező zöldkerti temetőt és a város területén levő Ősi temetőt, azon okból, mert egy ujonnan szerzett jövedelmet hozó intézetünknek kellemetlen ez a szomszédság; de jogállamban ki értheti meg azt, hogy ezt rekompenzáció nélkül tehesse meg, sőt tovább menve még meg is tiltsa, hogy újabb tulajdonra tessen szert.

Tessék ezt megpróbálni a Bazárszoros-beli háztulajdonosokkal »quod uni justum, alteri aequum«, vajjon sikerülni fog-e?

De meg kontra törvényhozó faktora az államnak Nagyvárad tanácsa? Mert a bizottság megállapodásában szó sincsen a harcziás 2. §-ról, ez a tanács saját termése.

Az 1794. 21263. sz. kir. rendelet szerint »Minden felekezet számára külön temetőt kell kihasítani.«

Az 1876. XIV. törv.-cikk 116. §-a szerint »Minden község köteles egy községi temetőhelyet fentartani. E köteleesség alól csak azon esetben engedtetik kivétel, ha a községben egy vagy több oly temető létezik, melyekben a temetkezés szabadsága biztosítva van.«

Az 1895-ik törvények semmit sem változtatnak az előbbi törvényeken, úgy, hogy a közös temetkezhetőség a zsidókra kiterjesztve nincs — az hisszük inkább az ő óhajuk, mint a keresztények kívánsága folytán.

Hogy egyes esetben köteles tehát a község temetőt fenntartani, az bizonyos a törvényből, bár erre nálunk szükség nincs, de hogy honnan vindikálja a tanács azt a jogot, hogy megtiltsa a felekezeteknek szabadon berendezni felekezeti temetőjüket, azt nem tudjuk, de hogy nagy gyávaság volna a katolikus és egyéb vallásu polgárok részéről a tanács nagyképű §-a előtt megretrálni, az bizonyos.

A tanács jóindulata a felekezetek iránt »kilóg« a 11. §-ból is, hová e helyett a »felekezetek részére külön-külön temetkezési terület jelölendő ki« ezt a szót csuszattja be »kérelmére«.

Ennyit a tanács szabályrendeleti tervezetére, melyet változatlanul elfogadni a felekezetek részéről tiszta jog feladás és gyávaság volna.

A temetőkérdésről még pár szót.

A zöldkerti katolikus temetőt bezárták múlt év október 1-én s ettől fogva a

A „TISZANTÚL“ TARCZAJA.

Szép asszonyok.

Irtta: Prigl Olga.

Szeretem a szép asszonyokat. Elgyönyörködöm bennük a sétatéren, a turfon, a mint leányos, karcsu derekaikat himbálva bizalmasan simulnak a férjeikhez. Diszkrétül suhog rajtuk a selyemruha, gyémántos bontanjaiknál csak a szemük ragyogóbb.

A kis Horthyné mintája lehetett volna az asszonyi ideálnak. A szegény unokahúga a ki náluk lakott, szinte érezte is a különbséget, s még összébb húzódott mellette. Alakja összeesett a sima fehér ruhában, mert tisztfehér ruhát hordatott vele a nénje mindig és fehér kalapot, — talán hogy fiatalabbnak látszódjék.

— Csak már tudhatnánk rajta, — mondogatta olykor a barátnőinek.

Rábólingattak az asszonyok, s olybá tűnt fel előttük Horthyné mint egy kis mártír. Mosolygó mártír, mert egy cseppet sem látszott meg rajta, mintha sokat szenvedett volna. A szegény Irén kisasszony inkább úgy mutatott, igen, mint szűz szent Margit, — az örökfehér ruhájában.

Kétszer is benyitott a nénje öltözőszobájába mikor ép lóversenyre készülődtek egyszer.

— De édes Tilda, én úgy félek, hogy a pubinak valami baja lesz. A dada nem győzi csitítani, nézz be hozzá kérlek . . .

Idegesen hánytá szét ruháit az asszony:

— A dadának holnap felmondok. Az ember egy perczig sem lehet nyugton.

A kalapján igazította a piros rózsákat, a melyek sehogyse akartak a hajához simulni. Irén csak nézte egy darabig, aztán kiment. A gyerekszobába is elcsöndesedtek.

Valahogy megbékítették a pubit a barikával. Ráculcsolta az apró kacsóit a bari nyakára s a forró fejcskáját is oda nyomta hozzá.

— No, nem mondtam már sokszor, hogy csupa szeszély az egész gyerek, — konstátálta Tilda később, — hogy egy pillanatra benézett a kis fiúhoz. A küszöbről integetett neki »pá«-t, mert már felhuzta az elegáns vadgalambszin kezttyűjét. Hogy becsukta maga után az ajtót, a folyosóról Irén jött rá szemközt a házi ruhájában.

Majdnem gúnyosan szólította meg a nénje:

— És a kisasszony?

— Nem megyek, — felelt a leány kurtán.

— Csak talán nem vagy féltékeny Tragonyira, a miért tegnap nekem kurizált, mi? . . .

Szelid, szürke szemével őszintén nézett rá Irén. S csak összeszorította szájszéleit, — nem szólt.

A lépcsőkön Horthy jött fel nagy lármával:

— Egy, kettő! — gyorsan, itt a fiakker.

— Jó mulatságot! — mosolygott szomoruan a leány.

Tilda asszony elmesélte az urának milyen különös Irén, valóságos vénleány tempói vannak. Figyelt is rá az ura, meg nem is. A gyalogo-

sokat fixirozta, a kik között kaczagva fedezte fel egyik hivatalbeli kollegáját, Rékit, feleségstül.

— No nézze, minő fukarok azok, inkább maradnának otthon!

Elhallgattak később mindaketten. A szép asszony elegáns pózzal dőlt hátra az ülésen s a mily jól esett neki az tude májusi levegő czi-rógatása, ép úgy megbizsergett egy-egy tekintetre, a mit a járókelők rajta felejtettek. De ma kivált különösen kitüntette mindenki. A tribúnón négyen is közrefogták, azt se tudta, hogy kivel foglalkozzék előbb. Édesen kaczagott, s arca kipirult, mint a feslő rózsabimbó.

— Nagyságos asszony! — figyelmeztette az egyik udvarlója, — vigyázzon csak. Lolla fut. Lolla volt az első favorit.

Kecsesen gukerozta az asszony. Apró fekete paripa ficzánkolt a sorompón belül s a kis zsoke hosszába ráfeküdt a testével, mikor megindult galoppban.

— Lolla elmaradt! — vesztettünk! — de e perczben nagyot ugrott s két löfejjel előbb ért be ép szemközt a Tildáék tribúnjével. Harsogó éljen hangzott fel, a szép asszony megivott egy pohár pezsgőt, s mig az arca még pirosabb lett, — hirtelen előre lépett a tribúnról, s megcsókolta a ló nyakát, ott a hol legjobban folyt róla az izzadság. Még harsogóbb éljen hangzott fel erre, férfiak a kalapjokat lóbálták a szép asszony felé, s virágot dobtak reá. Mámorosan dült ez hátra zsölyeszékében, mikor hirtelen az öreg háziorvosuk szólalt meg a háta mögött:

temetések nagyrésze a Rulikovszky sirkertbe történt. Itt út nem volt, egész ösztől mostanáig sárban, sőt a bölcs árapasztó csatorna elkészülte után, talán éppen a megnyitási ünnepély napján, árvizen keresztül kellett temetkezni. A Rulikovszky temető teljesen rendezetlen volt, a Zöldkertet mégis bezárták. Miért? Mert a hadapród iskola, mely a városnak jövedelmet hajt, így kívánta. Kártérítést nem kaptak a katolikusok.

Most az ösít is bezárják, esőbe, sárba, téli zord időbe 2 óránál hosszabb utat kell tenni a külvárosról — s kell majd Velenczéről — az új temetőbe az egész gyűlékezethez. Miért? mert az új temetőt jövedelmeztenni kell, mert sokba került a vasrács kerítés, a 20 méteres érthetetlen fő út, a portálé és a város előtt egyszerűen ócska csontoknak tekintett tetemek áthordása.

Mind ezt a város csinálta a maga szakálára, tessék a közgyűlésnek azt a szakált rázni, hogy fizesse amit elköltött, ne a felekezeteiből s a polgárokból préselje ki.

A hatholikusoknak pedig két elvett temetőjükért joguk — ismételve mondjuk, joguk van más temetőt kívánni, mely felett csakis a róm. kath. egyház disciplinája lehet az irányító, mint volt az elvett két temetőben, vagyis őket illeti meg a rendelkezési jog.

P—y.

A veszprémi főispán installációja.

Fenyvessy Ferencz főispán ünnepélyes installációja e hó 12-én vasárnap és másnap hétfőn megy végbe. Már eddig 22 négyes és 50 kettős fogat van bejelentve. Tizenkét törvényhatóság lesz képviselve főispánjaikkal élén. Fenyvessy főispán vasárnap déli egy óra 46 perczkor külön vonattal indul Pápáról a soproni, komáromi, győri és megyebeli küldöttségekkel diszmagyarban. Veszprémben 5 óra 24 perczkor ünnepélyes fogadás a polgármester részéről s megyeházán az alispán részéről. Fenyvessy a megyés püspök rezidenciájában

száll meg, a hol a püspök papságának élén fogadja. Délelőtt Veni Sancte után a főispán székfoglalása és installációja, délben két órakor Fenyvessy ebédet ad, mely célra Drexler Béla budapesti vendéglős jön Veszprémbe. Üdvözlő deputáció eddig 60 van bejelentve. Az installációra Fehérvárról katonabanda érkezik Veszprémbe.

A gabona uzsora.

A szegedi kir. tábla egy ítéletéről értesítenek bennünket, mely alkalmasnak látszik arra, hogy a lelketlen gabona uzsora elé gátat vessen. A szegedi tábla határozata kimondja ugyanis, hogy a kisgazda, hogyha határidőre ad saját termésű gabonát, a határidő lejártakor csakis azt tartozik szállítani, a mije tényleg termett. Ha tehát termése kevesebb, mint a mennyinek szállítására kötelezettséget vállalt, avagy ha éppenséggel semmije sem termett, a kisgazda nem köteles semmiféle differenciákat készpénzben fizetni, sem pedig a termés hiányát mástól vásárolt gabonával pótolni s vége tartozik annyi gabonával megelégedni, a mennyit a gazdának földje tényleg szolgáltatott. Ha judikaturánkban csak egy parányi egyöntettség lenne, ez a határozat kétségkívül nagyon sokat segítene a bajon, de sajnálattal tapasztaljuk, hogy más bíróságok még egészen másképpen ítélkeznek és így kevés a reményünk, hogy nálunk az uzsorának eme legveszedelmesebb módját valaha gyökeresen kiirhatjuk.

ORSZAGGYÜLES

A főrendiház ülése.

Budapest, jun. 8.

Elnök: gr. Károlyi Tibor.

Az aratási sztrájk.

Napirend előtt Darányi miniszter telet Vécsey tegnapi interpellációjára. Konstatálja, hogy az aratási szerződések nagyrészt már megkötöttek s még folyton köttetnek. Daczára annak, hogy az idén *nincs kilátás(!) nagyobb sztrájkra*, vagy zavargásra, a kormány mégis *Mezőhegyesen, Bábólnán, Kisbeéren, Munkácscon* 40,000 munkást tart tartalékban. Esetleges zavargások esetén a kormány a legszigorubb intézkedéseket fogja foganatosítani.

meggyógyította a jó Isten, — meggyógyította.

— Nagy okos szemével mesélte a mamájának:

— Tudod kis anya, mikor beteg voltam, Irén néni mindig ott ült a fejemenél s elkergette a sárga embert, aki minden éjszaka vörösre csípte az arcomat, a kezemet. Csak hogy nem fogott ám szót azután. Irén néni még a kezét is összetette és úgy kérte: vigyél el inkább engem mint Laczikát, engem már úgyse szeret senki. A sárga ember nevetett s integetett a csúnya fejével. Én kiáltani akartam, hogy ne bántsa, mert én szeretem Irén nénit, de nem tudtam szólani, mintha valaki megfogta volna a nyelvemet.

Tildának csendesesen hulldogáltak könnyei a fekete ruhájára. A verőfényes levegőben ezüstös, fehér szálok imbolyogtak, mintha valami szelid fehér leány bontogatná a köntösét. Hízen van már neki szebb, csillaggal kivarrott, aranyos szegélyű. Ragyogó, mint a lelke, a szép lelke.

— Ne sirjál édes kis néném, — suhogják a selymes fehér szálok, — ugyan van-e okod busulni? Avagy nem tanultál matheizist, s nem tudod, hogy a kettő több mint a nulla? — Én csak nulla voltam és mégis, hogy felültettem a bolond sárga embert, engem vitt el helyetetek . . .

A lilaszín őszirózsák bólogattak, s míg az asszony átszellemült arccal önkénytelen imára kulcsolta a kezét, én úgy találtam, hogy egész életében talán most volt a legszebb.

Vécsey József báró tudomásul veszi a választ.

Az elnök bejelenti, hogy Lipót főherceg a főrendek sorából töröltetett.

Ezután vita nélkül letárgyalták a *községi és más erdők* állami kezelésbe való átvételéről szóló törvényjavaslatot.

A hitelszövetkezetek.

Áttértek ezután a *hitelszövetkezetekről* szóló javaslatra.

Majláth József gróf szólott először a tárgyhöz. A gróf szimpatikus szónok, öblös hanggal Mondatai világosak és kerekék. Minden oldalon nagy figyelemmel hallgatták.

A szocializmussal foglalkozott, melylyel szemben eddig semmi hatásos intézkedést nem tettek. A mezőgazdaság elhanyagolt. A lelketlen uzsora következtében a kisgazdák kivándorolnak, vagy a szocializmus karjaiba vetik magukat.

Fejlődésünk tulrohamos, egészségtelen, az alapok gyöngék, nem bírják meg a hatalmas épületet. A társadalomnak, a kormánynak, de különösen a tisztességes sajtónak kötelessége az erélyes, egészséges, független közgazdasági politika megteremtése.

A kormány mostani javaslatával taposott ösvényen halad, örömmel üdvözlö, de vannak egyes aggályai, melyeket előad. A javaslatot elfogadja.

Keglevich István gr. szólott ezután a javaslatához, különösen a kisgazdák bajával foglalkozva. Fölsorolja azt a temérdek mulasztást és bünt, melyek 20 év óta a szövetkezetek terén mutatkoztak. A legnagyobb részük egészségtelen alapon nyugszik. Hibáztatja a bírói kart, mely lazán, hézagosan fogja fel követelését a szövetkezetekkel szemben.

Végül Darányi miniszter felszólalása után a javaslatot letárgyalták.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 8.

Mivel Celzius erősen stréberkedik és a Ház levegője mint fülledtebb lesz, a honatyák elismerésre méltó stréberkedése alaposan alább száll és alig két tuczat, képviselő előtt kénytelen az elnök az ülést megnyitni. Az ülés kezdete mi lehetne más, mint néhány kérvény, a mely a *börzeadó*, behozatalát és a *földadó* leszállítását kéri.

Ma Ugocsa megye és néhány községe rukkolt ki.

Szilágyi Dezső elnök bejelentette ezután, hogy a legújabb sütető honatyák névszerint Latinovics Gézáét és Hegedűs Lorántét az igazoló bizottság rendben találta. Szerda lévén, interpellációs nap, az elnök kijelenti, hogy Komlóssy jegyzett be interpellációt a közoktatásügyi miniszterhez. Harmadszor fölolvasták a *pozsonyi kórházra* vonatkozó javaslatot, a mit a Ház harmadszorra is megszavazott.

A nyilvános betegápolás

költségeinek a fedezéséről szóló javaslatnál Ruffy Pál szólalt fel. Röviden foglalkozik Polónyi, Eötvös, Buzáth és Komjáthy beszédeivel, azután áttérve a javaslatra kijelenti, hogy arra égető szükség van. Statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy nálunk a szülési és halálzási arány között nincs meg az arány.

Eközben érkezik a Házba Rakovszky majd Pichler a ma reggel lefolyt vértelen párba megvívói.

Ruffy az állam és a társadalom érdekeiről beszél. Gátat kell vetni — úgymond — az erkölcsök elzüllésének és a jogrend lábba tiprásának.

Az előttünk fekvő törvényjavaslat, erre törekszik. Amikor a törvényjavaslatot úgy általánosságban mint részleteiben elfogadja, üdvözlö érte a belügyminisztert.

Egy szakember beszéde.

Major Ferencz festi közegészségügyi szomorú helyzetünket.

— Nagyságos asszony a fia rosszul van, onnan jövök . . .

Mintha egyszerre elsötétedett volna előtte minden. Hirtelenében még a szivverése is megállott.

— Hogy mondja doktor? . . .

— Laczika rosszul van.

Apró szemekben kezdett hullani az eső, s az asszony fázósan kapta magára a kabátkáját. Gyors ügetéssel értek haza.

Irén állott az ajtóban, s feltartóztatta Tildát, a ki egyenest be akart rohanni a gyerekszobába.

— Laczika hólyagos himlős, nem szabad bemenni.

— És te? . . .

— Én már egyszer keresztülálottam ezt a betegséget, nekem nem árt.

— De csak nem hal meg? — Isten! . . .

— Biztosan mondta ki a leány:

— Nem.

Az asszony meg odahúzódott a nyitott ablakhoz, onnan hallgatta a kis fia nyögdcseléseit, nyugtalan lázalmát:

— Nem csókoltál meg kis anya, ugy-e?

— Pedig milyen beteg vagyok — és most se akarsz megcsókolni! A sárga ember elvisz, majd meglátod . . .

Mint az őrült futkosott az asszony föl és alá, egy-egy imát rebegett, kapkodott fűhöz, fához. Csak még egyszer gyűgyuljon meg! . . .

A falevél is hullott már, mikor a kocsiában legelőbb vitték ki Laczikát. Kocsiba vitték, mert járnai is elfelejtett. Hanem azért mégis

A halálozás mind inkább nagyobb mérvet ölt az időről időre fellépő járványos betegségek halomra döntik különösen az alsó néprétegeket.

A járványos betegségek szaporodását és elmebetegségek szaporodását a kormány szemére hányja. Párhuzamot von a Nyugot többi államainak ebbeli viszonyai és a miénk közt.

Mint szakember — úgymond — elrémülök e nyomorult viszonyok szemlélésénél.

A bajok orvoslására állam és társadalomnak vállvetve kell működnie.

Elismeria javaslat egyes részleteinek üdvös voltát, például a szegények ápolásának költségeinek fedezéséről szólót, de a javaslat többi szakasza olyan, mely nem engedi meg hogy általánosságban is elfogadhassa.

Endrey Gyula: Elsőbben a betegápolási költségek fedezése céljából kivetendő pótdóról beszélt.

Sérelmes és igazságtalan dolog az amugy is súlyosan megterhelt népre új adót vetni ki, sérelmes pedig legfőképp, mert jelen javaslat ezen új adó kivetett alapjául az egyenes adót veszik.

Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a javaslat most levétesse és még ez év folyamán nyújtson be a kormány erre vonatkozólag új javaslatot egy méltányosabb adóalappal.

Bizantinizmus.

Horánszky Nándor ebben a koncepcióban nem tartja elégségesnek a javaslatot a bajok orvoslására.

— Ugy van! hangzott egy öblös hang a jobboldalról. Mindenki odanézett, hogy ki az a bátor honatya a jobboldalon, a ki ellenzéki ember beszédét helyesli. És hangos nevetés hangzott fel. A ravasz Polonyi ült a jobb padok egyikébe. Itt legalább még feltűnést kelt jelenléte.

A közigazgatási bizottság — folytatja a szónok — pártpolitikai bizantinizmussal segítségére siet a belügyminiszter urnak, a pénzügyi bizottság pedig, bár burkoltan a javaslatban hiányra bukkan. Ha én belügyminiszter volnék, felvetném a kérdést, kinek van igaza, a közigazgatási vagy a pénzügyi bizottságnak-e? Én a pénzügyi bizottság véleménye mellett foglalkozok állást. Mert mit old meg ez a törvényjavaslat? Semmit és ezt is csak ideiglenesen.

Hosszu derűtség hangzott fel a törvényjavaslatnak erre a kétségkívül szellemes bírálata.

A betegápolás — úgymond Horánszky — csőd előtt áll.

Az a nagy kérdés, mely hónapok óta foglalkoztatja az egész országot, mi tekintet nélkül marad, ennél a javaslatnál. A szociális kérdés megoldásáról szó sincs a betegápolásnál. A tisztelt előadó ur a felvidéki szegény népet azzal akarja megvigasztalni, hogy ez a javaslat a nemzeti politika szempontjából is figyelmet érdemel.

Ők azonban a szegény ügy rendezését várják, a mire a humanizmusnál fogva joggal számot tarthatnának. Várják a szociális kérdés megoldását. Várják az adó leszállítását legalább azoknál, a kik még az élet gondjával sem bírnak megküzdeni.

Ez a javaslat semmi más, mint a megakadó szakér tovább tolása. A betegápolási ügy maradt abban a slamasztikában, a melyben volt.

Ez indít engemet és pártomat arra, hogy a javaslatot általánosságban visszautasítsam. (Helyeslés a baloldalon.)

Öt perc szünet.

Szünet után Mócsi állt fel szólásra, de Szilágyi leintette:

— A miniszter ur kíván szólni.

A miniszter gorombáskodik.

Perczel Dezső belügyminiszter kijelenti, hogy Horánszky Nándor személyeskedései után kénytelen a vita befejezte előtt felszólalni. Mondottam már egyszer — úgymond, — hogy Ho-

ránszky-nál a politikai Werther keservei szólnak. Ezért azt ajánlanám képviselő társamnak, hogy magát mihamarább vesse egy erélyes karlsbadi kura alá. Ez a törvényjavaslat, mondotta a képviselő ur, nem old meg semmit és azt is csak ideiglenesen. Nos akkor nem tudom, miért volt szükség félórás beszédére. A képviselő ur ettől a javaslattól várja a szegényügy, a lelenzűgy, a szocializmus, a községek nyomasztó terheinek a megoldását. Nem, ez a javaslat nem ezt célozza, hanem a betegápolás megoldását, mert csak pár évvel ezelőtt is városok és törvényhatóságok rendre felirtak az országgyűléshez. Ugy tüntette fel Horánszky képviselő ur a dolgot, mintha a közigazgatási bizottság és a pénzügyi bizottság ellentétes véleményét mondott volna. Ez nem áll. Egyik is, másik is tett üdvös javításokat. Azt mondotta Horánszky képviselő ur, hogy azt csak utólag süttötték ki, hogy a javaslat ideiglenes. Ezzel szemben rámutatok az indoklás első szakaszára, a hol világosan ki van mondva, hogy a javaslat az államháztartás jelenlegi helyzetében csak ideiglenes. Ezzel ellenkező állítás vagy a tudatlanság vagy a jóhiszeműség hiánya. A javaslat az adókat nem emeli, hanem részben emeli, részben leszállítja. (Derűtlenség.) Itt a terhek egységesítésére törlénik, Ajánlja elfogadásra javaslatát. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ülés végén Komlóssy interpellálta Wlascicot a kongrua-ügyben, amire a miniszter azonnal felelt. A választ tudomásul vették.

Nagyvárad közügyei.

A városi közgyűlés tárgysorozata.

Ritkán volt olyan érdekes ügyekben gazdag tárgysorozat, mint a holnapi városi közgyűlésre kitűzött ügyekről alább összeállított.

Egymásután a fontosabbnál-fontosabb ügyek egész halmaza következik, pedig még interpellációkra is van kilátás.

Előkerülnek a járványkórház helyének megállapítása, az általános kövezési program, a temető-ügy, az óvoda ügye, az árvaház bérbeadásának kérdése, a lövész-egylettel kötendő szerződés. Mind olyan kiváló ügy, hogy egy-egy közülük hosszabb vitára ad alkalmat.

Valószínűleg lesz is dikció elég.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának f. évi június hó 10-én, esetleg következő napjain, mindenkor délután 3 órakor kezdődő rendes közgyűlésében következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A tanács jelentése a járvány-kórház elhelyezése tárgyában.
3. U. a. javaslata Molnár Imre köztér megvétel iránti kérvénye tárgyában.
4. U. a. javaslata a kövezési program megállapítása s a f. évben teljesítendő kövezési munkálatok ügyében.
5. U. a. jelentése a temető-ügy rendezésére vonatkozó szabályrendelet, s az ősi temető bezárása tárgyában.
6. U. a. előterjesztése az óvoda-ügy rendezése iránt.
7. U. a. előterjesztése a fogadó, vendéglő, kávéház, kávémérési ipar gyakorlása iránt alkotott szabályrendeletre vonatkozólag.
8. U. a. javaslata a Körös-part biztosítására szolgáló védművek kijavítása, illetve létesítése ügyében.
9. U. a. előterjesztése a tűzészeti felszerelési raktárak átalakítása iránt.
10. U. a. az iparostanoncz iskola 1898—9. évi költségelőirányzatát beterjeszti.
11. U. a. jelentése Kovalikné-Hubert Paulina korpótléka ügyében.
12. U. a. javaslata a dadogók és hebegők tanfolyama tárgyában kelt iskolaszéki jelentésre.
13. U. a. előterjesztése a városi árvaház egy részének bérlet útján szándékolt értékesítése tárgyában.
14. U. a. előterjesztése Arad sz. kir. város

megkeresése folytán az 1848—49-iki honvédek erkölcsi elismerésének jegyzőkönyvébe igtatása iránt.

15. A számonkérőszék jelentése.

16. A tanács jelentése a váraljai kisdudóvoda s az olasz városrészben építendő tolonczház vállalati szerződésének megkötéséről.

17. U. a. A várad-velencei községi elemi iskola kibővítésére vonatkozó vállalati szerződést bemutatja.

18. A Lövész-egylet szerződése a parkok és befásított utcák gondozására vonatkozólag.

19. Bozsik István földmérési szerződése.

20. Jung Ferencz boltbérleti szerződése.

21. Turóczy Gyula boltbérletiszerződésének meghosszabbítása.

22. Szűcs Dezső II-od aljegyző, —

23. Nemes Jenő alszámvevő, —

24. Bereczky Lajos irnok szabadságidő engedélyezése iránti kérvényük.

25. Dr. Hegedűs Pál orvostudori oklevele.

Miről midőn a t. törvényhatóság bizottság tagjait szerencsén van értesíteni, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a közgyűlési tanácssteremben kitéve lesznek és bárki által megtekinthető.

Nagyvárad, 1898 június hó 8.

Rácz Mihály,
főjegyző.

A »Nagyvárad Nemzeti Szövetség.«

— Az igazgató választmány ülése. —

A »Nagyvárad Nemzeti Szövetség« ezelőtt 3 hónappal a város közönségének lelkesedése között tartotta nagyszabásu megalakulását.

Azóta a szövetség vezető egyénei elkészítették az ügyrendet, pénztár kezelésre vonatkozó módozatokat s tegnap délután az igazgató választmány ülést tartott.

Jelen voltak: Gyalóky Lajos elnök, Sipos Orbán, dr. Nagy Ernő, Rutter Emil, Hlatky Endre, dr. Magyary Géza, Réz Mihály, Stern Hermann, dr. Vári Szabó Béla, dr. Márkus László, Krüger Viktor, Láng József, Vaday József, Kugler Ferencz, Tatár Zoltán, dr. Adorján Ármán, dr. Gyémánt Jenő, Dési Géza, Gábor János, Fuszek Lajos, dr. Kornstein Lajos.

Az eddigi működésről folyt eszmecsere után felolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Titkár ezután többrendbeli bejelentést tett. Így már korábban bejelentette a nagyvárad-i szövetség megalakulását az országos központnak és Nagyvárad városának.

A pénztár kezelésére vonatkozó mintákat bemutatta a pénztárnok.

Titkár jelentette, hogy dr. Berkovics Ferencnek a szegényeknek ingyenes jogi tanácsadása iránt benyújtott indítványát kiadták Thury Kálmán szövetkezeti jegyzőnek.

A központi igazgatóság leküldötte a szövetkezeti közlöny mutatószámát.

A makói szövetség megalakulására a nagyvárad-i szövetséget meghívták. Ha valaki jelentkezik a szövetkezet képviselőjére, szívesen fogadják; ellenkező esetben táviratilag üdvözlük az új szövetséget.

A bács-kulai főszolgabíró kérelmére a megalakulás és szervezésre vonatkozó adatokat megküldik.

Legérdekesebb és legnagyobb jelentőségű volt a szakosztályok működési rendjének megállapítása.

A központból küldött szabályok oly anynyira »tapintatosan« kerülgetik a nemzetiségi szakosztályok teendőit, mintha itt benne, az ország határain belül nem nagyon is sok volna nekünk, a mit védeni kell. Támadásról szó sincs, pedig bennünket alattomos módon, vakond módjára támadnak. Ceupán csak védelemről jogos védelemről gondoskodni; megvédeni a mindinkább elidegenedő véreinket, a szét szórt magyarságot az elzüléstől. Ennyit csak megtehetünk.

Eddig is az volt a baj, hogy a magyarság mindig a könnyelműségig türelmes volt.

A szakosztályok munkarendjének megállapításánál fejtette ki ezeket lelkesen, igen szépen Sipos Orbán. Más nemzetiségek fejlődjenek; de védjük, oltalmazzuk a szétszórtva élő magyarságot s hassunk oda, hogy ezek nyelvben, érzelemben magyarok maradjanak.

Lelkesült éljenzéssel fogadták el az indítványt s felvették a programmba az országban szét szórva élő magyarság fenntartásának elősegítését.

Dr. S a r k a d i Lajos két dologra hívta fel az igazgató választmány figyelmét.

1. Kéri azokat, akik Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagjai, hogy két tanítónak a slöjd-tanfolyam végzése czéljából segélyt iránt a törvényhatósághoz intézett kérelmét pártolják.

2. G u t e n b e r g Pál az orsz. kézműipar segítő igazgatója június 12-én délelőtt 11 órakor a keresk. Csarnokban a kézműipar fejlődéséről előadást tart. A szövetség tagjai jelenjenek meg az előadáson.

Helyeslőleg fogadták.

Ezzel az ülés véget ért.

A háború.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból távirják: A «Monterey» hadihajó a »Brutus« szénszállító hajó kíséretében ma eltávozott San-Franciscoból, hogy Manilába menjen.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) Madridi kamara Cervera tengernagy hivatalos táviratának felolvasása után a tengerészeti miniszter megjegyzé, hogy B l a n c o tábornoktól is jött távirat, a mely azt mondja, hogy Linares tábornok az amerikaiakat, midőn Surgidero de Aquadoresnél megkísérlették a partraszállást visszaverte.

Egy karlista képviselő interpellált a miatt, hogy a »Conde Venadito« spanyol czirkálóhajó a háboru kezdetén lövöldözött az »Alliance«-ra.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A szenátus ülése. A tengerészeti miniszter felolvassa Cervera tengernagy táviratát és hozzá teszi, hogy a bombázás három óra hosszat tartott. A Morro la Socapa és a Punta Gonda erődök viszonzolták a tüzelést. A szenátus egyhangulag elhatározta, hogy a hadsereget és a haditengerészetet a nemzeti lobogó jogainak megvédése alkalmából forrón üdvözölni fogja.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Cervera tengernagy hivatalos távirata így hangzik: Santiago de Cubanak és a szomszédos partoknak tíz ellenséges hajó által való bombázásakor a spanyol hajókat néhány lövedék találta. A »Reima Mercedes« czirkáló hajónak 6 halottja és 12 sebesültje volt; 5 ember jelentéktelenül megsebesült. A csapatoknak egy halottjuk volt; 3 tiszt és 17 katona megsebesült. Az amerikaiak 1500, különböző nagyságu ürlövedéket lőttek ki. A Socapa és Morro erődök ütegeiben okozott károk semmi katonai jelentőséggel sem bírnak. Morro erődben a kaszárnya is megsérült. Egy hajó megsérült. Az ellenséges hajók is szenvedtek észrevehető sérüléseket.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) A tengerészeti miniszterium táviratot kapott Sampson tengernagytól, amelyben

azt jelenti, hogy hétfőn délelőtt 7 és 10 óra között Santiago de Cuba erődítményeit bombázta és teljesen elhallgattatta.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból távirják: A részvénytőzsze szilárdan nyílt meg, később lanyhult, de szilárdan zárult. — Részvényforgalom 318.000 drb.

Budapest, június 8. (Saját tud. távirata) New-Yorkból sürgönyzik: A »Journal« közöl egy táviratot Cap-Haitienből, a mely Santiago de Cuba bombázásáról a következő részleteket tartalmazza: Tíz páncélos hajó czirkált az erődök előtt és nehéz ágyúikból 1500-nál több lövést tettek. Egy óra múlva a hajók közeledni kezdtek a kikötő bejáratához és észrevették, hogy a »Reina Mercedes« a »Merimaac« roncsainak felrobbantására előkészületeket tesz. Az »Oregon«-ról tett egyik lövés eltalálta a »Reina Mercedes«-t, elpusztította a hajó felső építményeit és több emberét megölte. Cervera tengernagy kiadta a parancsot, hogy hagyják el a hajót. Az erődök, köztük Morro erőd is, rommá vannak lőve. Délután spanyol gyalogság és lovasság támadt meg egy amerikai tengerész csapatot, a mely Dariguiri közelében partra szállt. A felkelők támogatásával, a kik a közelben voltak, sikerült az amerikaiaknak állást foglalniok és később visszaverték a spanyolokat, akik nagy veszteségeket szenvedtek. Erre az amerikaiak nehéz ágyukat szállítottak partra.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Minthogy a cenzura az Antillákról csak a hivatalos jelentések eltáviratozását engedi meg, a santiago de cubai harcokról újabb részletek nem érkeztek.

Egy Ilisky nevű orosz tiszt engedélyt kért a hadügyminisztertől, hogy a kubai hadműveleteket kísérhesse.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) Hongkongból sürgönyzik: Manilából érkezett hírek szerint a viszálykodás a felkelők közt egyre tart. A felkelők mindenféle erőszakoskodást követnek el.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Június 10. Biharmegyei gazdák kirándulása Mezőhegyesre.

Június 10. Városi közgyűlés d. u. 8 órakor

Június 12. Kerékpárverseny a Rhédey-kertben.

Június 14. Biharmegyei központi választmányának ülése d. e. 11 órakor.

Június 15. Katholikus Kör junialisa a Püspök fürdőben.

Június 16. Belényes-vaskohi vasut közgyűlése a megyeház kistermében d. u. 6 órakor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Urnep.** Egyik legnagyobb ünnepét tartja ma a katolikus egyház. Nyilvános vallomást tesz hitéről, mely Jézus isteni szaván alapszik, melyért vértanui halált szenvedtek az első századok keresztényei, mely legdrágább kincsét képezte minden koron s képezi ma is. Megvallja hitét az Oltári szentségben, melyet diadallal, fénynyel, pompával hordoz körül. — Urnapja egyúttal a királyi családnak fogadalmi ünnepe, melyet kiváló áhitattal tart meg.

Városunkban Olasszi és Ujváros külön tartja meg ezt az ünnepet. Ma a *székesegyházban* 8 órakor kezdődik az ünnepélyes nagy mise, melyet dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök fog végezni a káptalan s a központi papság és a növendékpapok segédkezése mellett. Mise után Radnay Farkas, prépost-kanonok,

a kiváló szónok tartja az ünnepi prédikációt. Utánna megindul a fényes körmenet a négy sátorhoz, melyek közül kettő a Káptalan soron, egy a püspöki kert előtt és egy a püspöki palota kapujában van felállítva. A körmenetet kíséri a katonazene és a megerősített székesegyházi énekkar. A püspök a négy sátor oltáránál áldást ad a szentséggel, mire a katonaság diszlövést tesz. Az ünnepen résztvesznek a katonaságon kívül az áltami, megyei és városi hatóságok képviselői.

* **Medárd napja.** A gazdák tegnap szorongva lesték az uszó felhőket s fohászokodva emlegették, hogy csak ne hulljon a máskor epedve várt áldás. Medárd napja volt oka a gazdák e nagy félelmének. Azt tartják ugyanis, hogy ha ezen a napon esik az eső, újabb negyven napig esős, nedves idő következik. Szerencsére tegnap derült, borult, de elmúlt a nap eső nélkül.

* **Deák és Csepely szabadlábán.** Megirtuk annak idején, hogy a város kárára a sár és kavics szállításánál elkövetett nagymérvű csalás miatt *Csepely* Zsigmond utkaparót, majd később *Deák* József utmestert vizsgálati fogságba helyezték. Később a kir. törvényszék vád alá helyezte mind kettőt, több tisztviselővel együtt. A törvényszék ezen vádala helyező végzését midőn kihirdették a két letartóztatott előtt, mindketten különösen a letartóztatás ellen panaszkodtak s megfélebbezték a vádala helyezést a kir. táblához. A kir. Tábla tegnap határozott *Molnár* Géza bíró előadása alapján a vádhatározat felett s kimondotta végzésében, hogy a *vádala helyezést ellenökben fenntartja, azonban a vizsgálati fogságot megszünteti.* Az ily értelemben hozott végzés azután még a tegnap délután folyamán kézbesített a nagyvárad kir. ügyészt helyettesítő *Lázár* Márton dr. kir. alügyésznek, a ki nyomban intézkedett *Deák* és *Csepely* szabadon bocsáttatása iránt. Nevezettek esti fél 6 órakor hagyták el az ügyészség épületét, hol több hónapot töltöttek el, mint vizsgálati foglyok.

* **Bankett a pénzügyigazgató tiszteletére.** Papp Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató iránti köztisztelet a f. hó 11-én esti 8 órakor a »Félic« fürdőben rendezendő banketten impozánsan fog megnyilatkozni. Részvételre már eddig is Nagyvárad város és a vidékről számosan jelentkeztek. Mivel az aláírási iven f. hó 10-én délután befognak vonatni, felhívjuk a részt venni kívánókat, hogy az aláírási ilyeket lehetőleg f. hó 10-én délutánig irják alá. — Aláírási iven van a »Nemzeti kaszinó«, »Polgári kör«, »Katholikus kör« helyiségében. Dr. Roóz József ügyvéd, Hegedüs Géza városi főpénztárnok, Kovalszky Kálmán s kaáli Nagy Endre kir. p.ü. titkár és Nagy Ignác kir. p.ü. számtanácsos uraknál. A »Félic«-fürdőbe menetel és visszajövetel külön vonaton történik s az oda és vissza indulás idejét szombati számunkban fogjuk közölni.

* **Szacs vay Imre születési helye.** A történelmi szakirodalomban gyakori a tévedés és felületeség. E hibában leledzik a most alkalomlag megjelenő »Ezernyolcz száz negyvennyolcz« című diszmű. A nevezett mű ugyanis Szacs vay Imréről a Haynau által kivégzett szabadságharcosról azt írja, hogy Sályi biharmegyei községben született. Ez azonban nem áll, mert a mint hiteles forrásból értesülünk Szacs vay Imre nem Sályiban született, hanem Kis-Ürögd szintén biharmegyei községben és Sályiban kereszteltetett meg.

* **Imádság a harcizókért.** A madridi spanyol királyi palota kápolnájában mostanában mindennap istentiszteletet tartanak a harcizókért és azoknak a lelkiüdvéért, akik a háboruban halálukat lelték. A templom jobb oldalát az előkelőségek, tisztek, mantillás hölgyek foglalják el, míg a baloldalt a bebozsított nép tölti meg. Egy nyitott páhojban látni a gyermekkirályt, mellette, gyászos fekete ruhában a regenskirálynőt, az újítások legújatosabbikát. Mihelyt az istentisztelet kezdetét veszi, a királyné elmerül az imádságba és így marad egész végig. A közönség egy része már el is távozott, mikor a királyné még mindig térdel és könnyes szemekkel imádkozik. Végre azután ő is megindul kifelé és lesújtottságában is barátságosan mosolyog az alázatos tisztelőkre, akik, ha szemének egy pillantását felfoghatták, elragadtatva néznek utána.

* **A kir. törvényszék környéke.** Az építés befejezte előtt levő kir. törvényszéki palota környékének rendezése, járdák építésére a város ez évi költségvetésébe 10 ezer frtot vett fel. Az épület körül a járda aszfaltból lesz. A városi tanács megbizta a főmérnököt, hogy a rendezés tervét készítse el.

* **Halálozás.** Egy korán özvegyiségre jutott köztisztviselőben állott ifjú nő haláláról vetünk részvételt értesülést az éjjeli órákban. Özv. Sándor Alajosné, szül. Szmetka Mária tegnap este 9 órakor, 25 éves korában meghalt. A meghaldogult özvegye volt a pár év előtt — szintén fiatalon elhunyt — Sándor Alajos tehetséges és lelkiismeretes tanítónak, aki a v. velencei róm. kath. iskolában tanított lankadatlan szorgalommal. Az elhunyt fiatal nőben Szmetka György v. velencei községi iskolai tanító leányát, Szmetka László Ödön prem. rend. tanár pedig nővérét gyászolja. Az oly korán elhunyt nő temetése pénteken d. e. 9 órakor lesz.

* **Aligha jut rá pénz.** Propper Henrik, a felső-dernai liguit bánya tulajdonosa, hogy a bányája termékeit értékesíthesse, Felső-Derna és Paptamási között viczialist akar építeni. Megkereste a többi között, Nagyvárad városát is hogy a vasút építésére jegyezzen 100,000 frt értékű részvényt. A városi tanács tegnap a kérelmet a pénzügyi bizottságnak adta ki véleményezés végett.

* **Gutenberg Pál előadása.** Egy évvel ez előtt a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok nagytermében előkelő közönség hallgatta és élvezte azt a tanulságos előadást, a melyet Gutenberg Pál, a kézműipar országos egyesületi igazgatója tartott a kézműipar jövőjéről s különösen külföldön való térfoglalásáról. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara kezdeményezése illetve meghívása folytán ismét lesz alkalma közönségünknek ilyen élvezetes előadásban. Ugyanis Gutenberg Pál legközelebb, június hó 12-én a Csarnok dísztermében előadást fog tartani. »A kézműipar jövője« czimen, mely mintegy folytatása lesz a tavalyi előadásnak. Az előadás délelőtt 11 órakor kezdődik.

* **Blaskovics Sándor szindarabja Párisban.** Mint a párisi lapok írják, a Gymnaseszínház e hónap 10-én bemutatja *Blaskovics Sándornak »Beccületbeli ügy«* (Affaire d'honneur) című háromfelvonásos darabját. A színműnek teljesen francia milieuje van. Ez a premiére reánk nézve szerfölött érdekes, mert első eset, hogy magyar ember darabja francia színpadon előadásra kerül, ha csak nem vesszük ide a »Oziganbáró«-t, mely *Jókai* regényéből készült és amelyet Párisban is színre hoztak.

* **»Tengeri« kérdések.** Erdélynek Biharmegyével határos részén egy új, veszélyes betegség lépett fel a lakosság között, állítólag a tengerinek élelmiszereként való használatától. A belügyminiszter most körrendeletet küldött szét, a melyből tájékozódást akar szerezni, hogy a tengeri milyen szerepet játszik egyes vidékeken.

Biharmegyében még eddig nem fordult elő a veszedelmes betegség, pedig itt, különösen a szegényebb oláh vidéken, alig ösmer a szegény nép más táplálékot a tengerinőt. A miniszter leiratában a következő kérdésekre kér adatokat:

1. Fogyaszt-e a lakosság nagyobb mennyiségben tengerit tápszerként?
2. Minő alakban; kovással készült kenyér, vagy puliszka, málé, mamaliga alakjában?
3. A szegényebb lakoságnak van-e ezenkívül más tápszere is?
4. Más években ugyanoly mértékű volt-e a tengeri-fogyasztás mint ez évben, vagy az ez évi táplálkozás, a rendes táplálkozás módtól eltér-e?
5. Honnan való tengeri az, a mit a lakosság leginkább fogyaszt? (Helybeli, magyarországi, vagy romániai?) A helyben termelt valamint a piacra kerülő tengeri jó minőségű-e?
6. Hízlanak-e sertéseket a községi lakosai? Volt-e sertésvesz a közelebbi években?
7. Pellagra esetről nincsen-e tudomása a hatóságoknak?

* **Uj ügyvéd.** Amint értesülünk, Kurländer Ede dr. tegnap Budapesten fényes sikerrel letette az ügyvédi vizsgát. Öszintén gratulálunk a legfiatalabb városatyá e legujabb sikeréhez.

* **Nem vált be.** Már jó régen felépíttette Jakab László szabadalom tulajdonos Nagyváradon a Tamás-féle állati hullaégető kemenczét. Nem vált be s különösen nagyon drága. Egyegy állati hullaégetése 80 kr. helyett 5 frtba kerül. Az első próba óta sokat javítottak rajta, de most sem jó az alkotmány. Most felhívja a városi tanács az építtetőt, hogy a kemenczét 60 nap alatt távolítsa el. Az állati hullák eladására alkalmas területet jelölnek ki.

* **Br. Königswarter jóslata.** Érdekes apróságot ír bécsi tudósítónk a báró Königswarter istállójának fényes győzelméről, melylyel a nagy derbyt megnyerte. A győztes »Áruló«-t lovagló jockeynek, Adamsnak báró Königswarter Hermann mindjárt a futam után egy kis darab papírost adott ajándékba, amely nem kevesebb, mint 30 ezer frt értéket képviselt. A dolog magyarázata az, hogy Königswarter báró még akkor mikor a mostani derby-nyertes »Áruló« még csikó volt, a hockmackernél 1000 frttal fogadott, hogy az »Áruló« még megnyeri a nagy derby-díjat. A fogadás értelmében a hockmacker, ha a ló csakugyan derby-győztes lesz, 30-szoros összeget fizet. A báró jóvendőlése beteljesedett. A fogadásról szóló szelvényt adta a báró az Áruló lovaglójának, Adamsnak. — Báró Königswarter Hermann különben a nyereleményből semmit nem osztatott ki Bécsben, hanem Budapest és Nagyvárad szegényeit fogja megajándékozni a derby-díjból.

* **Loavató bizottságok.** A közös hadügyminiszter az állandó loavató bizottságokat megalapította. Biharmegye a szegedi, 2. számú bizottság hatáskörébe van beosztva.

* **Elszökött örült.** Felső-Lugos községben Sándor Tógyerné 17 éves fia már huzamosabb idő óta elmebajos s így állandó felügyelet alatt tartotta az anyja. Pár hét előtt az örülési roham ismét reá jött a szegény fiura s anyjától erőszakkal elfutott. Azóta nem találják sehol; valószínűleg az erdőben barangol. Körözik.

* **Találtatott** A diák majálison egy karika ezüst karperecz találtatott. Igazolt elvesztője átveheti d. 6—7-ig a szerkesztőségben.

Stein S. sérvkötő-, kötszer-, gummiczikkék, keztü és férfi-divat áruháza Nagyvárad fő-utcza, Bazar épület. Ajánlja a raktáron levő mindennemű gummi-árúkat, uri divatczikkéket, kalapok, nyakkendők, esernyők és sétatobotokat, legszebb kivitelben és jutányos árban. Készít mérték után és orvosi rendelethez is sérv- és háskötőket, nemkülönbön férfi-és női keztüket. Keztü tisztítását gyorsan jesszközöl.

* **Nevelőnek ajánlkozik vidékre a szünidőre jeles bizonyítványokkal rendelkező papnővéndék.** Czim a kiadóhivatalban.

Ébredj álmaidból román nemzet.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, 1898. jun. 8.

Nehéz napja volt tegnap az esküdszéknek. Egy nagy nemzetiségi sajtó perben hozott verdiktet.

Az egész végtárgyalás azt a benyomást tette a hallgatókra, hogy ott mindenképpen a nemzeti kérdést akarták ismét felszínre vetni s a védő terjedelmes védbeszédjében majdnem kizárólag ezzel foglalkozott, míg a tulajdonképeni védelemmel néhány szóval végzett.

A vádlott ez alkalommal is bizott a magyar nemzet lovagiaságában s azt hitte, hogy ez tökéletesen elegendő arra, hogy a vádlottat felmentsék, azonban az esküdszék *egyhangulag* kimondta a vádlottra a bűnöst.

Az ügyészség különben a nemzetiségi sajtóperben mindig a lehető legóvatosabban jár el s csak akkor inkriminálja a czikket, ha az mindenáron megtorlást követel, mert az előre látható, hogy a nemzetiségi kérdést a vádlottal mindig felvetik. Ezt bizonyítja az, hogy váradon 7 év alatt ez a *második nemzetiségi sajtóper*, míg másféle sajtóper igen sok volt.

A tárgyaláson igen nagy hallgatóság volt, különösen sok román joghallgató volt, akik a védő beszéde után *szetreasskát* kiáltottak.

A tárgyalás.

Pont kilencz óra volt, amikor a bírák beléptek a terembe. Az elnök *Millye Gyula* mindenekelőtt konstataálta azt, hogy a felek megjelentek, majd visszavonultak a tanácskozási szobába az esküdszék megalakítására.

Mindkét fél élt visszavetési jogával. Az esküdszéknek tagjai lettek:

Andriska Károly, Weisz Károly, Csobánecz Lajos, Karger Sándor, id. Rimanóczy Kálmán, Aufrecht Mór, Leitner Lajos, Fleischer Gyula, Guttmann Albert, Berger Sámuel, Propper N. János, Stark Gyula. Póttagok: dr. Sarkadi Lajos és ifj. Janky Antal.

A tárgyaláson *Millye Gyula* elnökölt, a tanács tagjai voltak: *Fassie Pál* és *Grám Sándor*, jegyző dr. *Thury Endre*, tolmács *Argyelen Jusztin*.

A vádhatóságot a kir. ügyész dr. *Perjessy Mihály* képviselte, míg a vádlottat *Triff Aurélt*, *Szucsú János* aradi ügyvéd védte.

Mindenek előtt a vádlottat az általános kérdésekre hallgatták ki, azonban a vádlott kijelentette, hogy nem tud magyarul annyit, hogy magát kellően ki tudná fejezni, így hites tolmács segédelmével adta meg a kérdésekre a választ.

A vádlott előadta, hogy *Triff Aurélnak* hívják, aradi lakos, 32 éves, hírlapíró. Azután felolvassák a vádlevelet, amely szerint az ügyész inkriminálta a *Tribuna Popului* cz. aradi lapnak múlt év decz. 10-én megjelent számában közölt »Az idő bekövetkezett« című vezércikkét.

Az első vihar.

A vádlevelnek a felolvasása után kitört az első vihar. A védő az egész czikknek a felolvasását kérte románul és magyarul, míg az előbbit az ügyész ellenezte, mert mint mondá az esküdtek úgy sem értik a nyelvet, s így annak semmi czélja sem lehet. A védő azonban ennek dacára ragaszkodott a román nyelvhez való felolvasásához, mert mint mondja a vádlott csak az eredeti szövegért vállal felelősséget s nem a fordításért, melyet különben sem fogad el hitelesnek, mert azt nem hites tolmács fordította s be nyújt egy fordítást, amelyet ő egy hites tolmácssal fordította le.

Az ügyész azonban a becsatolt fordítás felolvasását határozottan ellenezte, mert abszurdumnak tartja azt, hogy a felsőbb forum fordítását az alsóbb forum bírálja felül.

A vitát — ami már kezdett nagyon elmérgesedni, végre is az elnök szakította félbe s kijelentvén, hogy ezen kérdés felett később fognak dönteni.

Ezután felolvasták az inkriminált cikket, aminek egyes hatásosabb részei körülbelül így hangzanak:

... Mi vagyont és életet adunk a *császárnak* s elviszik ökreinket istállóinkból, a tejet gyermekeink elől. Pereskednek a saját nyelvükön s a gőgös urak börtönbe csukatják azokat, akik vitézi dalt énekelnek... A cikk így végződik: Emeljék fel fejeiket, álljon harcra az egész nemzet, az ellenállókat semmisítsük meg. Ébredj fel román nemzet százados álmodból.

A cikket így felolvasták előbb román, majd magyar nyelven.

A cikk felolvasása után az elnök a következő kérdést intézte vádlotthoz:

— A felolvasott cikket ön írta?

— Én.

— Mi volt célja a cikk megírásával?

— Felakartam olvasóimat világosítani arról, hogy a világon minden mulandó s én nem izgatni akartam, csak buzdítani *kitartásra és türelemre*. A felelőséget különben nem a fordításért, de az eredetiért vállaltam el.

— A cím és a befejezés nem azt mutatja, hogy önnek az lett volna a célja, hogy türelemre buzdítson. Mi volt hát a célja?

— Türelemre akartam buzdítani, mert az idő elkövetkezett a — türelemre. A végét úgy értettem: Ébredjete fel s erősebben kitartók legyetek. Különben ha minden egyes kifejezést megakartam volna magyarázni, nem fogadtam volna védőt. A védőm majd fog felelni.

— Tehát ezen kérdésekre nem akar felelni?

— Nem.

Ezután az ügyész konstatálni kívánta azt, hogy a vádlott *négy évig volt Budapesten az egyetemen*, amit a vádlott be is ismert, azonban ennek dacára kijelentette, hogy *magyarul nem ért*.

Most ismét egy kínos jelenet játszódott le. A védő megtámadta a fordítót azért, hogy minden egyes kifejezés másképen van fordítva, mint az eredeti szövegben van.

Az ügyész erre kijelenti, hogy a fordítás helyes s hogy ezt csak azért csinálják, hogy az ügyet huzzák. Ezt csinálták a *memorandum* pörben is, ott is hiteles fordításokat csatoltak be. Kéri azt, hogy csak a hiteles fordítást vegyék alapul.

A törvényszék ezt a kérdést zárt ülésben tárgyalta s az ügyész indítványát nem fogadta el, mire az ügyész bejelentette a *semmisségi* panaszt.

A törvényszék helyt adván annak, hogy a vádlott képviselője a fordítást módosíthassa s hogy ez ügyben a tolmácsot megkérdik, a védő élt ezen jogával és sorra vette az egész cikket s minden egyes pontot külön tárgyalt s a tolmácsot mindig meghallgatják.

S purcát . . .

Ezen értelmezés közben ismét egy heves jelenet játszódott le. Az egyik inkriminált résznek a fordításánál a tolmács egy szót kihagyott, ami pedig az egész rész értelmét megváltoztatta.

Az ügyész azonban ezt észre vette, mire az elnök ismétellen *figyelmeztette a tolmácsot lelett esküjére* s arra, hogy az ilyen dolog feyelmi vizsgálatot vonhat maga után.

Ezen értelmezés közben a hallgatóság több ízben lármázott, s az elnök a hallgatóságot csendre intette.

A semmisségi panaszok.

A tolmácsnak a fordítása egészben meg- egyező a becsatolt fordítással s így a törvény-

szék a vádlott által becsatolt fordítást mellőzte. Amire a védő bejelentette az *első* semmisségi panaszt.

A védő ezután kéri a törvényszéket, hogy küldjenek ki egy három tagú bizottságot a fordítás felülvizsgálatára, amit azonban a törvényszék nem fogadott el s a védő bejelentette a *második* semmisségi panaszt.

Ezzel befejezést nyert a bizonyítási eljárás, amennyiben egyik fél sem kívánt bizonyítani s így az elnök felhívta az ügyészt a vád előadására.

A vádbeszéd.

Ezen felhívásra felállott dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyész s előadta a következő alapos tanulmányra valló beszédet, melyet a hallgatóság a legnagyobb figyelemmel hallgatott végig.

A beszéd rethorikai szempontból is sikerült volt s azt hisszük nem nagyitunk, ha azt mondjuk, hogy ügyész beszéde ilyen hatást igen ritkán ér el, de nagyobb hatást soha.

A szép beszédet különben egész terjedelmében adjuk a következőkben:

Tekintetes kir. Törvényszék! Mélyen tisztelt Esküdt Uraim! Évek hosszú sora óta érezteti a Román liga káros befolyását szeretett Magyar hazánkban. Mintha csak az összes világ román ajku lakói a jogtalanságnak, a zsarnokságnak és az elnyomatásnak minden kigondolható nemét nálunk szenvednék el, igyekeznek a világ előtt minden alkalommal és minden módon minket elárulni s megvádolni.

A ligának ezen gyalázatos munkájával immár azt mondhatjuk, hogy leszámoltunk. Tudja az egész művelt világ, hogy állításaik mind valótlanok, rágalmak és törekvésük nem az, amit bevallanak, t. i. az idegenben élő testvérek támogatása. — hanem az, hogy Magyarország egy részét Romániához csatolják.

E céljuk elérésére szolgáló eszközök egyike a sajtó. Megvásárolnak egy pár román lapot, fizetik annak munkatársait, akik jó pénzért eladják lelkiismeretüket, el hazájukat — és beszegődnek a hazaárulás szolgáivá.

Csak így magyarázható az meg, hogy az egyén, a ki e szent haza földén született, akinek bölcsőjét itt ringatták, aki itt ismerte meg a szeretetnek, a szabadság és testvériségnek magasztos eszméit, aki itt nevelkedett, itt szerzte be oklevelét — megtagadja azt, hogy ő e hazának gyermeke, sőt nem csak az ország határain kívül, hanem itt bent honfitársait honfitársai ellen és hona ellen izgatja. Fájjalja azt, hogy vele magyarul beszélnek s hogy őt és társait e nyelvre tanítják. Ugy tünteti ezt fel, mint égbekiáltó igaztalanságot.

Hát lehet-e más magyarázatát adni ennek, mélyen tisztelt Esküdt Uraim?! — Hát képzelhető-e a földterületén egy művelt államnak józan és hü alátvalója, aki nem örülne annak ha az állam nyelvét megtanulja?! — Képzeltető-e művelt ember, aki hazájának nevezi ezt a földet, melyen él, hogy utálattal s megvetéssel forduljon el azoktól, akiket szerető honfitársainak nevezhet és akik a szeretetnek nyelvén beszélnek hozzá?! — Van-e a világon oly egységes állam, ahol a polgárok összesége nem ismer el egy államnyelvet, ahol egyesek jogtalanságnak, igazságtalanságnak nyilvánítják annak használatát?! Bizonyára nincs és elsem képzelhető. De bátran és nyugodt lélekkel mondhatom — hiszen köztudomásu — hogy Európában oly állam, hol a jogegyenlőség, a nyelv- és vallásszabadság jobban el volna ismerve, mint Magyarországon!

Mégis a terjedelmes és történelmi román tendenciákkal főszerelt izgató közleményében több pont van, hol a vele együtt élő magyar honfitársait úgy tünteti fel a románok előtt, mint gazokat, igazságtalánokat, román testvérek elnyomóit. Minthogy vádlevelemben szószerint nem idézhetem a közlemény azon részeit, melyeket inkriminálok, szükségesnek tartom becses türelmüket kérve e közlemény eme helyeit idézni, — egyrészt hogy úgy tűnjék fel, mintha én a terjedelmes történelmi részeket is neheztelném, másrészt hogy kimutathassam a közleményben foglalt egyes állítások valótlanosságát,

de meg azért is, hogy a mélyen tisztelt esküdt uraim elé terjesztendő kérdésekbe, ne az egész terjedelmes cikk, hanem csak az izgatást tartalmazó részek vétessenek fel:

Nem honfi az, hanem honáruló, büntetésre méltó izgató, aki ilyeneket képes állítani s terjesztetni.

Nézzük csak röviden, nem vakmerő rágalom és hazugság-e e közlemény idézett állításainak mindenike.

Azt állítja első sorban a közlemény írója: *hogy a magyarok nem lehetnének urai a románok teste felett, lelkeik után vadásznak akkép, hogy nyelvüket akarják elrabolni.*

Hát nem galád hazugság-e ez, mélyen tisztelt esküdt uraim. Vajon nem beszél-e jelenleg is a románok körülbelül 90%-a kizárólag a román nyelvet. Vajon nincs-e az országban mintegy 4000 román nyelvű népiskola, öt középiskola. Vajon ezek valamelyikében megvan-e tiltva a román nyelv használata, sőt nincs-e törvényileg és tényleg bizonyítva a tanintézetekben a román tan nyelv?!?

Hivatkozom e tekintetben az 1868: 36. t.-cz. 58. §-ára és az 1879: évi 18. t.-cz. 1. §-ára, hivatkozom a tanfelügyelőknél ezen törvény végrehajtása tárgyában kiadott rendeletekre, a melyek mindenikében biztosítva van az anyanyelv használata és a magyar nyelv csak mint kötelező tantárgy lőn bevezetve. És hogy ez is mily előzékenységgel, mily kimérettel jellemzi az idézett utasítás 3-ik szakasza, a mely szerint csupán ajánlatott a magyar nyelv megtanulása a tanítóknak és a tanfolyamra, a költéségek megtérítettek a kormány által. De hivatkozom magára a köztudomásu tényre, hivatkozom arra, hogy közelebbről Bihar- és Arad vármegyékben hány iskola van, hol román a tanyelv és senkinek eszébe se jut e tanyelv jogosultságát kétségbe vonni. Hivatkozom végül arra, hogy két legfelsőbb tanintézetünkben: a két egyetemen a román nyelvnek rendes tan- szerke van. Ellenben Romániában a számra nézve jelentékeny magyarok a tanintézetekben kötelesek románul tanulni és a magyar nyelv még csak mint tantárgy sem szerepel a tananyagban.

Egyházi ügyekben a községek is törvényhatóságoknál, a bíraskodásban az 1868: 44. t.-cz. biztosította számukra nyelvök használatát és hogy a jogukban soha korlátolva nem lettek és nincsenek, hivatkozom a tényekre; hány község van ma is, a hol a tanácskozás, a jegyzőkönyvvezetés, a községi bíraskodás román nyelvű. A polgári és büntető bíraskodásnál is nem-e saját nyelvükön adják elő sérelmeiket és védelmüket? A törvényhatósági közgyűléseken saját nyelvükön beszélhetnek. Hivatkozom e tekintetben Krassó-Szörény vármegyére, hol minden megyei közgyűlésen elhangzik egy-két román beszéd és soha senkinek nem jut eszébe ezt megtiltani. Miben nyilatkozik hát a román nyelv erőszakos elrablása? Hiszen Romániában a román nyelven kívül más nyelvnek nincs jogosultsága sem a tanintézetekben, sem az egyházi életben, sem a közigazgatás, sem a bíraskodásban és mégis a magyarok az elnyomók?! Mégis azok a nyelv rablók?! Gyalázatos hazugság ez, mélyen tisztelt Esküdt uraim, merénylet az állami béke ellen, izgatás a szó legszorosabb értelmében!

De nézzük csak tovább: azt is állítja a közlemény írója, hogy azért, mert nyelvükhöz, nemzetiségükhöz ragaszkodtak, börtönre vetették, megrágalmazták őket, gyermekeik szájából elvették a kenyeret és népüket szegénynyé tették.

Hát tud-e a cikk írója csak egyetlen esetet is felhozni ezen állítása igazolására? Vajon volna-e Magyarországon olyan bíróság, a mely elítélne valakit azért, hogy valaki nyelvéhez és nemzetiségéhez ragaszkodik? Vajon volna-e olyan hatóság, a mely e miatt elvonná kenyerét és vagyonát? — Hát nem egyenlően részesül-e Magyarországon minden állampolgár az állam jótéteményében? Az egyházak, az iskolák, a segélyezések, a papok és a tanítók javadalmazásának kiegészítése nem terjesztetik-e ki mindenkire egyenlően?

Még azokkal szemben is, akik néhány év előtt az országot a világ előtt kompromitálni akarták, a kik galád hazugságokkal telt füzeteket a világ összes részeiben elterjesztve a

magyarokat elárulni akarták, még ezekkel a közönséges gonosztevőkkel szemben is érezte a magyarok dicső királya a magyar kormány hozzájárulásával kegyelmet és bocsánatát!

Hányat mentett föl az esküdtsek, a bíróság közülök és hány helyen segített a hatóság és a társadalom nyomoraik enyhítésén? Hivatkozom legutóbb Temes megyére, hol épen a román lakta vidéken a kormány jelentékeny pénz- és terménybeli segítyt osztott ki ez év tavaszán.

És mégis azt meri hazudni a közlemény írója, hogy a magyarok azért, mert ők románok, börtönbe vetik őket, vagyonukat elrabolják. Ezekkel a hazug állításokkal akarják félrevezetni jobb sorsa érdemes román testvéreiket. Mélyen tisztelt Esküdt Uraim, e tények a legfényesebb bizonyítékok! Ezekre hivatkozom én és ezekből ítéljék meg, mennyire van igaz a közlemény írójának. De továbbá azt is panasolja a közlemény írója, hogy — horrendum! — *a jegyző magyarul beszél velük, hogy a tisztviselők eltorzítják neveiket, hogy a papok esketésnél ocsmány zsidókat csinálnak belőlök és ha ifjaik eléneklék a vilézi dalt, a gógós urak börtönbe dugják őket.*

Nézzük csak ezen állításokat egyenként! Hát való-e az, hogy a jegyzők magyarul beszélnek velük és ha való jogtalanság-e az? Nem nagyobb igazságtalanság-e azt állítani, hogy Magyarországon a közigazgatási tisztviselőnek nem kellene magyarul beszélni? De nem is való ez mélyen tisztelt Esküdt Uraim, hiszen 500-nál több azok száma akik a közigazgatási hatóságoknál mint románok alkalmazva vannak és ezek közt legtöbb a jegyző. Ezek csak bizonyára nem beszélnek magyarul román testvéreikkel, sőt akik magyarok is igyekeznek elcsúsztatni nyelvüket, hogy velük e nyelven értekezzenek. Én — szerénytelenség nélkül legyen mondva — őszintén örülök annak, hogy megtanultam a magyar nyelvet és nem tartom, nem is tarthatom jó hazafinak azt, aki román anyanyelve mellett — ha arra alkalma van — nem tanulja meg edes hazánk nyelvét és határozottan rossz hazafinak tartom, azt, aki bűnök tartja a magyar nyelv tudását és beszélését.

Szállítsuk le saját értékére a szerző ur azon állítását is, hogy a tisztviselők eltorzítják a románok neveit. Igazán gondolkoznom kell azon, honnan veszi a szerző ezt az állítást, — hacsak nem az állami anyakönyvekről szóló törvény azon rendelkezéséből, hogy az anyakönyvvezető neve magyarul vezetendő be, vagy hacsak nem onnan, hogy egyes tisztviselők (azok száma kevés) a román keresztnéveket magyarul is írják.

Ha innen ered, akkor bizony csak a rosszakarát, a vak gyűlölet a magyar nyelv iránt sugallhatja ezt az állítást.

Hiszen egyetlen másnyelvűnek sem jut eszébe azt állítani, hogy ez által neve el van csúsztatva. Hiszen a világ minden művelt államában önkéntelenül is asszimilálódnak a keresztény az állam nyelvéhez. Hiszen a személyazonosság megállapítása, ebből folyólag a jogok és jogosítványok megszerzése szempontjából nélkülözhetlenül szükséges, hogy ugyanazon név egyenlően jegyeztessék a hosszú időre szóló anyakönyvekben.

De különben is ennek dacára nevét mindenki szabadon tetszése szerint használhatja, sőt az a rendelet (2895. évi 86225. sz. B. min.) megengedi, hogy a név az illető vidéken divó nemzetiség nyelve szerint is beírassék.

Az a további állítása a szerzőnek, hogy a papok az esketésnél ocsmány zsidókat csinálnak a románokból, a mellett, hogy művelt ember előtt teljesen érthetetlen, azokkal szemben a kiknek e közlemény szánva van, gonoszul kigondolt, kieszt hazugság.

Hiszen tudjuk azt, hogy az egyházi szerződés alakja, nyelve a polgári házasság életbe lépésével sem változott. A lelkész, bármilyen nyelvű és felekezeti legyen is, ugyanugy végzi a szertartást most, mint azelőtt, — tehát zsidókat, annál kevésbé ocsmány zsidókat a románokból nem csinál. Maga ez az egy állítás elegendő volna arra, hogy az izgató ur bűnössége megállapítható, mert ez áltai izgat a papi osztály ellen, megrágalmazza izraelita honfitársainkat.

Nem hiszem ugyan, hogy a szerző ur ez

állításával a házassági jogról szóló törvényt életbe léptető rendelet 64-ik §-ára célozna, a mely szerint a polgári házasságot kötő anyakönyvvezető magyar nyelven köteles az előirt szavakat a házassulandókhöz intézni, mert hiszen e rendelet 65. §-a világosan elrendeli azt, hogy az idegen nyelvű házastársaknak a hozzájuk intézett kérdéseket anyanyelvükön kell megmagyarázni és arra ők anyanyelvükön felelnek.

De a legvakmerőbb izgatást foglal magában a vádlott ur az az állítása, hogy ha ifjaik elénekelik a vilézi dalt, a gógós urak börtönbe dugják őket.

Hát volt-e Magyarországon eset arra, hogy valakit azért, mert saját nyelvén dudolt, börtönbe vetették volna? Az a magyar nép, amely lelkesül a művészetért, a zenéért, a dalért, — amely ünnepli a világ összes nemzetiségének művészeit, — amely kultiválja ezek dalait és zeneszerzeményeit, az bizonyára nem rak bilincseket saját honfiainak szájára! — Hát nem hangzik-e Erdély bércein, a Bánát síkjain mindennap a szerb és román dal, de nem hallgatja örömmel a magyar intelligens közönség is a szívhez szóló keleti dalokat — és mégis elég vakmerő a szerző azt állítani s azzal ámitani el olvasóit, hogy a magyarok még a dalért is börtönbe vetik őket!

Mindez állításokat betetőzi a vádlott azzal, hogy azt állítja, mintha egyedül a románok áldoznák vagyonukat és vérüket a hazáért, szerinte a császárukért csak egyedül tőlük veszik el a tehénnek tejét és csak egyedül a románok szenvednek hideget és éhséget a hadseregben.

Milyen tendenciós hazugságok ezek is! Hát tesz-e személyválogatást a védő-törvény a különböző nyelvű honfiak között? Hát nem egyformán, egyarányban és egyenlő feltételek alatt sorozza-e be ifjait a hadseregbe? Sőt nem nagyobb-e az arány a besorozottak között a jól kifejlett magyar fiúk hátrányára? Tesznek-e az adóörvények különbséget a különböző nyelvűek között? Az adókötelezettség nem-e sokkal súlyosabban nehezedik a termékenyebb vidéken lakó magyarokra, mint a románokra? És az 1883. 44. tezik 58. §-a alapja, illetve az 1881. 60. tezik rendelkezéseiben van-e bármi különbség téve az ország lakosai között, különösen nemzetiségi vagy nyelvi szempontból?

Nincs Uraim! Nincs!

Magyarországon hála Istennek, a törvény mindenivel szemben egyenlő és azt mindenki tiszteletben tartja. Aki — mint vádlott is — az ellenkezőt állítja, oly tendenciával, minővel ő teszi, — az nem csak hogy hazudik, hanem izgat.

E tendenciája napnál világosabb!

Hiszen ezek elmondása után felhívja a románokat, hogy emeljék fel fejüket, fogjanak össze és álljanak fel a harcra — mert az idő elérkezett, a megmentés órája megérkezett, velük van a mindenek felett uralkodó idők szelleme, amely a legnagyobbat és a leghatalmasabbakat képes megdönteni és egygyé tette a határon túli testvéreik két országait is.

Ezzel a felhívással tetőzte be vádlott bűnös munkáját, ezzel szólítja fel harcra, gyűlöletre román testvéreit a magyarok ellen, kikre előbb a rágalmak egész özönyt zúdította és kiket úgy tüntett fel, mint az emberi jogokat a jogos aspirációkat semmibe sem vevő lábbal tipró zsarnokokat, jograbló gazokat, törvényt és igazságot megvető jogbitorlókat.

Nincs tehát kétség az iránt, hogy vádlott e közleményének közzétételével a btk. 172. §-ának 2-ik bekezdése szerint minősülő nemzetiség és osztályelleni izgatás vétségét elkövette, hisz ő hirhedt elődei példáját követve, azok nyomdokain haladva, a legvakmerőbb hazugságokkal igyekezett nem ugyan Európá népeit de honfitársainkat: a románokat a magyar nemzet, a papi osztály ellen izgatni, a liga vak eszközeként szítani a gyűlöletnek tüzeit ellenünk, magyarok ellen, kik mindenkor tanujelét adtuk és adjuk annak, hogy honfitársainkat szereljük, nyelvüket tiszteljük, nekik mindent megbocsátunk, még a hazaárulást is.

Mélyen tisztelt Esküdt Uraim! Szomorú napokat élünk! A mult év szerencsétlen gazdasági viszonyai nehéz viszonyok közé juttatták szeretett hazánk munkás népét. Hasonló viszo-

nyok mellett kedvező talajra talált a szocializmus, ijeszten terjed mindenfelé, megzavarja a az ország nyugalmát és békéjét, a nehéz gondok között új gondokat okoz.

Ha most újra tért engedünk ennek az áldatlan és semmiképp sem menthető nemzetiségi izgatásnak, amelynek még annyi létjogosultsága sincs Magyarországon, mint az izgatók által terjesztett agrarczocializmusnak — akkor veszélyeztetve lesz ezredéves hazánk; a szeretet, az egyetértés helyét a gyűlölet, a viszály foglalja el, — akkor megrándul alkotmányunk, állami életünk, válságos időknek nézünk elébe, amelyből nehéz lesz a kibontakozás!

A magyar szent korona égése alatt élő polgárokat a szabadság, egyenlőség, testvériség magasztos eszméi tartották és tartják össze — és ezek lesznek a jövőben is vezérlő csillagaink.

Jajj annak, aki ezeket lábbal tiporni akarja, aki ezen eszmék ellenségének mutatja magát. — nekünk s önöknek, mélyen tisztelt Esküdt Uraim, mint edes magyar hazánk becsületes és hű polgárainak kötelessége az ilyen egyént ártalmatlanná tenni.

Szeretet hazám érdekében esedezem önökhöz, mélyen tisztelt Esküdt Uraim, tartóztassák fel káros működésében ezt az egyént, aki ellene támad, tartóztassák fel a törvény alkalmazásával.

A nagyhatású beszédét a hallgatóság megéljenzte.

Ezután a védő terjesztette elő a védelmet.

A védelem

Az ügyvéd kijelenti, hogy az ügyész beszédjével nem akar hosszasan foglalkozni, mert tiszteli az ügyészt, s azt akarja, hogy a felek békében legyenek. Az ügyész beszédjének azon részére vonatkozólag, ami a vádlott viselkedésére vonatkozik meggyőzi, hogy ez nem tartozik ide, s azzal a vádló csak befolyást akar az esküdtekre gyakorolni. Az ügyész tulásokba esik s azt akarja, hogy a gyengébbet aki el van nyomva s ha emmiatt panaszkodik, még büntessék is.

Majd foglalkozik az izgatással s aztán több mint egy óráig beszél a nemzeti kérdéstről. Szerinte a törvényhozás is érezte azt, hogy a 172. §. sok sok szabadságot ad a bírónak s ezt ott nyíltan ki is fejezték akkor s most nem régebben is, amikor az új büntető törvénykönyvet szerkesztették. Azután sorra veszi az inkriminált részeket s azokból akarja bizonyítani azt, hogy a vádlott ártatlan.

A védő beszédjének végén felmutatott egy oklevelet, melyet állítólag egy román ember kapott, ez egy oklevél, amelyen pecsét helyet egy kötél van. (Az oklevél tartalmát azonban a védő nem olvasta föl s nem mondta el.)

Foglalkozik azzal, hogy minden nemzetnek megvannak a rajongói, de ezekért nem lehet az egész nemzetet elítélni.

Kéri a vádlott teljes felmentést, mert ha elítélik, martir lesz.

A védő beszéde után a román joghallgatók szetraszkát kiállítottak, amiért az elnök őket redreutasította s azután az ülést fél 2-kor egy órára felfüggesztette.

Délután.

Délután az ügyész replikázott. Röviden akar foglalkozni a vádbeszéddel s csak azokra reflektál, amik a bíróság megállapításánál fontosak. Foglalkozik a védőnek a nemzetiségi kérdésre tett megjegyzéseivel s kimutatja, hogy ez nem üldözés, hanem csak a jog védelme. Beösméri az ügyész azt, hogy magyarosítani törekszünk, de ezt korlátlan belül tesszük.

Beszédét így végzi: A románokat mindenütt segíezzük s ha elvégzik iskoláikat éppen úgy, mint a vádlott a magyarok ellen küzdenek. Kéri a vádlott megbüntetését.

Erre még a védő reflektált röviden, mire az elnök felolvastatta a kérdő pontokat, ami-

ket az ügyész elfogadott; a védő azonban még egy pontot kért bevenni, amit mikor a törvényszék megtagadott, a védő bejelentette a harmadik semmisségi panaszt.

A semmisségi panasz után az esküdszék visszavonult s rövid tanácskozás után kihirdette Rimanóczy Kálmán a legnagyobb csendben a következő verdiktet.

I. Az inkriminált cikkben foglaltatik-e nemzetiség elleni izgatás? *12 igen.*

II. Szerzője Tritt Aurél-e? *12 igen.*

III. Vétkes-e a nemzetiség elleni izgatás vétségében? *12 igen.*

A törvényszék ezen verdikt alapján a vádlottat *három havi államfogházra* s 50 frt pénzbüntetésre ítélte.

Az ítélet kihirdetése után az ügyész a semmisségi panaszt visszavonta, míg a vádat fentartotta.

A vádlottért *Horváth András* lelkész és *Argyeleán Juszti*n jóállottak s így szabadlábban hagyták.

A tárgyalás fél 6-kor ért véget.

SZINHÁZ.

Kikapós patikárius.

Bohózat 4 felvonásban. Irta: Gondillo, fordította: Heltai Jenő.

Először adatott Nagyváradon 1898. június 8-án.

Megint egy hurka. Hiába, az igazgatóság nincs még eléggé tisztában azzal, hogy a váradi közönség nem keresi a minden áron való francia otrombaságokat. Nem. Hogy csaknem telt ház került össze ennek a rosszul sikerült bohózatnak az előadására, annak főoka talán abban rejlik, hogy rosszabb hírét költötték a darabnak — úgy általában — mint amilyen a darab tényleg.

Természetes, hogy a főváros vigszínházi közönsége előtt kaóz lehet a Kikapós patikárius, mert hát a vigszínházban mégis csak az ugynevezett Faubourg St. Leopold, magyarul: a Lipótváros izlése dominál.

De örvendetesen másképp van ez Nagyváradon, ahol szerencsére a Lipótváros még nem dominál ily ennyire.

És az a publikum, amelyik a borsos, de szellemesnek hitt bohózat pikáns illatára összeverődött a bódében, bizony csaldóttan jött haza onnét.

Valamivel jobb dolgot láttunk a Kikapós patikáriusban, mint a »Hurka«-ban, hanem hogy jó dolgot, vagy legalább is józú dolgot láttunk volna, azt ép nem mondhatjuk.

Diktum-faktum: a francia kaviár kora hanyatlóban és akár mint is latolgtatjuk, hogy borsos-e, nem borsos-e, bizony csak oda lyukadunk, hogy az otrombasága mellett lapos is ez a mindenképpen csiklandozásra épült férczirány.

Ha azt kérdezzük, hogy felvilágosodott, felnőtt publikum mi mindent nézhet meg egy színházban, hát azt feleljük egyszersmind, hogy — mindent; de ha jó izlésű és válogatós publikum mit nézhet meg manap, mikor az orfeumokon már senki sem kap, hát arra azt mondjuk, hogy csakis jó dolgot.

Már azután akár borsos, akár borstalan, akár dráma, akár bohózat is legyen ez a mi színre kerül, de fő, hogy jó legyen.

Hát a Kikapós patikárius lehet ötletes, lehet borsos, lehet vastag, lehet minden, de hogy nem jó, hogy lapos, hogy bántóan ostoba, az bizonyos.

A meséje itt van:

Fouragól patikárius (Nyárai) szörnyen

asszonybolond férfit és miután csélesap életmódjával sok keserűséget okozott néhai feleségének, hát elhatározza, hogy egyetlen leányát csakis tisztességes fiatal embernek adja. Ezt a fiatal embert aztán fel is fedezi titkárijában *Ferdinandban* (Pataki) akit azután el is küld vidéken lakó leányához háztűznézőbe. A háztűznéző jól is üt ki, meg nem is. *Ferdinand* valami patikáriusékhöz száll s itt az asszony belebolondul, mert párisi veszedelmes világit lát az ügyefogyott jámbor fiatalban.

A menyasszony *Paulotte* (Baróti J.) kezdetben huzódzik a vőlegénytől, de mikor megtudja róla, hogy állítólag csélesap rögtön kész felesége lenni. Már most a vőlegény visszautazik párisba, de holmi kényes emlékéféle mégis csak marad utánna *Lionide* patikáriusnénál (Miklósi J.) aki azután utánna is szökök Párisba. De ide jön — egy kissé, hogy kirugjon a hámból — a férj, *Bertinet* patikárius (Vendrei) is.

Már most a kikapós menyecske, a kikapós férj, a legkevésbé sem kikapós vőlegény, de az annál kikapósabbapós patikárius összetalálkozása, a kölcsönös féltékenység, félreértés és lebonyolítás, kiadunk összesen két utolsó felvonást, a melynek általános kibékülés lesz a vége és — általános ellapulása a szellemesen indult darabnak.

S míg a csaldótt publikum a vége felé a sok vastag dologért bizony nem kapván szellemos dolgot, nem kapván éppen semmi jót, hát nagyot néz, — addig mi hasonlóképpen nagyot nézünk és közbe kérdezzük, hogy ugyan mi kapós dolgot talál a Lipótváros a Kikapós patikáriusban?

Különben hát de gustibus . . .

A szereplők sok jót produkáltak. Különösen *Pataki*, aki minden ízében remekelt. *Vendrei* szintén.

Nyárai nagyon rusztikus patikárius volt és legkevésbé sem találta el a helyes hangot *Paturin* szerepében *Bartos* jeleskedett *Paturinnél* pedig *Laczkó* A. játszotta el kifogástalanul.

Amilyen kedves alakítást produkált *Baróti* I. (Paulott) éppen olyan szintelen volt *Carjol* (Rózsahegy). *Miklósi* M.-nak gratulálunk. *Maros*i A. pedig csokrot kapott, de szépet. Taps is volt, tetszés is, de milyen? *i.*

A **holnapi előadás.** Holnap pénteken Souppé dallamgazdag operettjét: *Boccacciót* ismétlik meg az ismeretes szereplőkkel, szombaton pedig A kikapós patikáriust adják az ismert szereposztással.

Leszkay színtársulata — mint értesülünk — jelenleg *Gyulán* tart előadásokat, hol e hó végéig marad. Julius elsején *Kassára* megyen *Leszkay*, hol ekkor elkészül a nyári szinkör, mely 6000 frtjába került. Itt is egy hónapig marad s innen megy *Egerbe*, hol augusztus első napjaiban kezdi meg az előadásokat.

TANÜGY.

Vizsgálatok a gör. kath. elemi iskolában. A nagyváradi gör. kath. nyilv. 4. osztályu elemi iskolában az évrő vizsgálatok folyó hó 15. és 16-án fognak megtartatni, még pedig 15-én d. e. 8 órától a III. és IV. osztálylyal; 16-án d. e. 8 órától az I-ső és II-ik osztálylyal. Miről a tisztelt szülők és érdekeltek tisztelettel értesítetnek. Nagyvárad, 1898. jun. hó 8-án. Az igazgatóság.

EGYESÜLETEK.

A Pázmány-Egyesület gyűlése. Az Országos Pázmány-egyesület választmánya, *pénteken*, e hó 10-én. d. u. 6 órakor tartja alakuló ülését a budapesti Katholikus-Körben (Molnár-u.

12). Tárgyai: Megalakulás. Jelentések. A működési program. A segítő-alap szabályzata. Budapest, 1898. június 5. Dr. *Sziklay* János, főtitkár.

A kerékpár-egylet új tagjai. A nagyváradi kerékpár-egylet f. hó 7-én tartott választmányi gyűlésén *Bognár* Sándornét, *Bognár* Sándort, *Sidlovits* Kálmánt, *Fényes* Manót, *Gaal* Miklóst, *Váradi* Szabó Jánost és ifj. *Moskovits* Mórt rendes tagokul felvette.

Igazságszolgáltatás.

Tarnóczy elutasítva. Megirtuk, hogy *Tarnóczy* Gusztáv hüllen kezelés miatt följelentette dr. *Farnady* József ügyvédet, a »*Hunnia*«-gépgyár volt tömeggondnokát. A törvényszék ebben az ügyben most *megszüntette az eljárást*, mert a vizsgálat kiderítette, hogy *Farnady* mindenben a csödválasztmány és a hitelezők utasítása szerint járt el, s nemcsak hogy büntetendő cselekmény nem bizonyítható ellene, hanem ellenkezőleg megállapítható, hogy *Farnady* a csödtömeg kezelése körül a tömeg érdekeinek szem előtt tartása mellett *szabályszerűen járt el.*

REGÉNY-CSARNOK.

ELŐRE!

Neidegg után fordította: Tátraházi R. P.

Irén nem állhatta meg, hogy e szavak után ne vessen gúnyos pillantást új rokonára:

— Valóságos kis király, aki leereszkedik hozzánk, hogy velünk efféle közönséges emberekkel társalogjon, — nevetett magában. — Éppen most érkeztek meg a vendégek, kik mihamar elejét vették egy ne talán bekövetkezendő kinos szünetnek.

Waldheim ugyanis észrevette Irén mosolygását, s nagyon jól tudta, hogy mit jelentsen az miáltal aztán a megszokott nyugodtsága ezuttal cserben hagyta. Bosszankodott, hogy Irén véleményének oly sokat tulajdonít, de viszont be kellett ismernie, hogy gunyolódása igazságos. Mindezt azonban csakhamar elfelejtették.

Waldheim csakhamar beletalálta magát a társaságban, letett minden merevség, minden hidegséget. Jó tréfái és szellemes beszédeivel egészen lekötötte a társaság figyelmét, midőn pedig később a báróné kívánságára hozzáfogtak a zenéhez és Waldheim a nélkül, hogy nagyon kérette volna magát, elénekelt egy pár szép dalt, akkor különösen teljes volt a győzelme.

Nem volt tehát üres beszéd, midőn a zene iránti szenvedélyéről beszélt. Mert ha játszott, különösen pedig ha énekelt, akkor megfélekedett egészen a külvilágról. Ilyenkor eltűnt minden önszeretete és hiusága. Játékával, s hangjával magával ragadott mindenkit.

Igy volt ez most is, mindenki elragadtatva hallgatta, minden arczon visszatükröződött az öröm vagy bánat, szóval az ének hatást tett. Mindenki bámulta is. A báróné aki a legtöbb darabnál kísérté, most lezárta a zongorát, hogy így a tiszta élvezet megmaradjon, amint kijelentette és visszavezette vendégeit a kertbe.

Kis idő multán a társaság ifjabb részét megszállta ismét a mindennapi hangulat. Minden féle játékokat rendeztek a pázsiton. Waldheimot pedig egy pár idősebb ur körülvette és csakhamar erősen folyt a politizálás. Hallotta a játékosok vig kaczagását és ez nagyon vonzotta oda. Ott is hagyta nemsokára a komoly társalgást és átment a fiatalokhoz. Itt először Irénnel találkozott, ki elfáradva a játéktól lihegve neki támaszkodott egy almafának.

— Végre mégis csak pihen már egy kicsit, — szólt Waldheim — nem értem, hogy találhatott csak egy percig is örömet az ilyen semmitmondó játékokban?

Irén csudálkozva tekintett reá:

— Remélem, nem teszem azt a benyomást mintha már annyira blazért volnék, hogy ne vegyek részt az ilyen játékokban?

— Sőt ellenkezőleg.

— Még ha untatna is akkor is részt vennék a játékokban, már csak azért is, hogy má-

soknak a kedvét el ne rontsam; de hát a nélkül is nagy örömet talállok a játékban és így annál szívesebben abban veszek részt. A mint anyámtól is hallotta, ügyetlen lány vagyok, nem értek semmihez és lehet, hogy ez az oka annak, hogy aztán az ilyen egyszerű játékok ki-elégítenek. Azután meg nem is vagyok annyira elkényeztetve, a mi a társadalmi viszonyokat illeti.

— Ugy gondolom, hogy városban laknak?

— És még milyen városban! No azt csak látná meg egyszer, — nevetett hangosan. — Tudja, piczi kis vidéki város az, mely természetesen semmiféle szórakoztató változatosságot nem nyújt. Kastélyunk éppen a város mellett van s így senkivel sem érintkezünk, bár anyám oly nagyon szereti a társaságot, mégis mindig azt mondja, hogy neki éppen nem felelnek meg az ottani körök.

— De hát az ilyen élet rendkívül unalmas lehet, ám hogy is viselheti el ezt?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Bérmálás az Angol kisasszonyoknál.

Budapest, június 8. (Saj. tud. táv.) Vasárnap Kolos hercegprimás ma d. e. 8 órakor bérmálta meg az Angol kisasszonyok növendékeit. Ezt megelőzőleg udvari papjainak segédlete mellett csöndes misét mondott. A szertartás 10 órakor végződött.

Az egyetem új rectora.

Budapest, június 8. (Saj. tud. távirata.) Az egyetem ma választotta meg a jövő tanév rector magnificusát Mihálkovics Géza dr. személyében. Az új rector szeptember elsején foglalja el méltóságát.

A Pichler—Rakovszky párbaj.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) A Pichler és Rakovszky képviselők között fenforgott becsületbeli ügy párbajjal való elintézése, a melyet tegnap délután a rendőrség megakadályozott, ma délelőtt fél 10 órakor ment végbe. A segédek, a kik a pisztolypárbaj feltételeit még tegnap megállapították, a felekkel együtt kihajtottak a fővárostól nem messze fekvő Duna-Vazsanyba. A segédek egy vasuti őrház mellett levő tisztás helyet jelöltek ki a párbaj színhelyül. Az első lövés Pichlert illette, akinek a pisztolya elcsattant. Pichler avansz nélkül lőtt. Rakovszky öt lépést előre lépett, tizenöt másodpercig célzott, de ez a lövés sem talált. Pichler ismét avansz nélkül lőtt, a golyó oldalról süvített el Rakovszky mellett. Rakovszky az avanszt és a célzási időt ismét felhasználva, megtette a második lövést, a mely azonban szintén nem talált. A felek, a kiknek egyike sem sérült meg, a párbaj után nem békültek ki.

A mentelmi bizottság ülése.

Budapest, június 7. (Saját tud. táv.) A mentelmi bizottság délután Chorin elnökletével tárgyalta a Lepsényi ügyet. Rakovszky kérte Pichler, Olay, Lepsényi megidézését. A bizottság elhatározta megidézésüket,

Muraviev gróf utazása.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) Wiesbadenből sürgönyzik: Muraviev gróf orsz. külügyminiszter ma reggel visszatért Szt. Pétervárra.

Az üszkübi váli ügye.

Budapest, jun. 8. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból sürgönyzik: A bolgár részről tett felszólalások következtében megígérték, hogy a Hafiz basa üszkübi váli ellen emelt vádak megvizsgálására bizottságot küldenek ki, mely a belügyminiszterium és az igazságügyminiszterium egy-egy tisztviselőjéből és egy császári hadsegédből fog állani.

A belfasti zavargások.

Budapest, június 8. (Saját tud. táv.) Belfastból sürgönyzik: A zavargások az orangisták és a nacionalisták közt ismétlődtek. A zavargók felszaggatták a köveket s kövekkel és téglákkal hajigálták és botokkal verték egymást. Mind a két részről több sebesülés történt. A kivonult rendőrség kénytelen volt botját használni a zavargók szétoszlátásánál. Sok ember megsebesült. A nyugalom helyreállt, de újabb zavargásoktól tartanak. A zavargók két nagy vendéglőt elpusztítottak és sok kávéház ablakait beverték.

KÖZGAZDASÁG.

Sörárpa bemutatás Bécsben. A Nyitrai Gazdasági Egyesület, a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének múlt évi közgyűlésén indítványozta, hogy Bécsben egy sörárpa bemutatás rendezessék. Az indítványt a közgyűlés mint gyakorlati jelentőségűt magáévá tette. A szövetség végrehajtó bizottsága május hó 27-én tartott ez ügyben ülést s a bécsi sörárpa bemutatás rendezésével a Nyitrai Gazdasági Egyesületet bizta meg. A sörárpa bemutatás Bécsben a börzén, vagy ennek közvetlen közelében, valamely alkalmas helyiségben lesz rendezve s célja az, hogy a magyarországi sörárpa minél több kereskedő, sör és maláta gyáros megtekinthesse, illetve, hogy a bemutatott minták után tájékozódhassék az iránt, hogy hol, milyen és mennyi sörárpa vásárolhat. A bemutatás egy börzenapon lesz rendezve, midőn nemcsak a monarchia, hanem a szomszédos államok kereskedői is megszoktak jelenni Bécsben s így ezeknek alkalmuk nyílik idei sörárpa termékünket a minták után megismerhetni.

A termelőnek nem kell tehát mindenféle mintákat küldenie, mert elég ha Bécsbe küld 5 klgmnyi mintát, ezt aztán nem egy-két, hanem néhány száz kereskedő, sör és maláta gyáros fogja megtekinteni. Ennek meg lesz az a nagy előnye, hogy a helyi kereskedőn kívül olyanok is fognak a jó sörárpa reflektálni, a kik eddig a termelő nem állott összeköttetésben. A melyik termelő mintát küld árpájából a bécsi bemutatásra, ezáltal semminemű kötelezettséget nem vállal magára, érdekében áll azonban, hogy az eladandó készlet minőségének megfelelő mintát küldjön, mert a kereskedő ki fog szállni a termelőhöz, s személyesen is meggyőződik, vajjon a garmadában lévő készlet egyezik-e a bemutatott mintával. A bemutatás minden termelőre nézve díjmentes lesz. A termelő költsége annyiban áll, hogy 4 klg. árpát küld egy erős vászonzacskóban a rendező bizottság címére bérmentve Bécsbe. A sörárpa bemutatás közvetlenül aratás után fog megtörténni, midőn a sörárpaat leginkább keresik. A kik a sörárpa bemutatáson résztvenni akarnak, sziveskedjenek a Nyitrai Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál már július hó folyamán jelentkezni, hogy az egyesület már előzőleg tájékozva lehessen a beküldendő minták száma felől.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, június 8.

Buza őszre	9.50
Buza tavaszra	11.52
Tengeri	5.23
Rozs őszre	7.15
Zab őszre	5.72

Értéktőzsde

Az irányzat szilárd.

Budapest, június 8.

Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.3/4
Magyar jelzőlog	253.1/4
Magyar leszámítoló	252.—
Iparbank	107.—
Budapest közuti	391.3/4
Kereskedelmi bank	1438.3/4
Salgótarjáni	634.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	271.1/4

Az irányzat szilárd

Bécs június 8.

Oszt. hitel	360.—
Magyar hitel	402.—
Allamvasut	861.87
Birodalmi márka	58.90

Hivatalos arcfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898 június 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasut kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1873-ból	120.—
Magyar föltételekmentesítési kötvény 4%	97.35
Italiérai jeg meg a ltái kötvény	100.55
Porvái-szlavón földterületmentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeregményorszajegy-kölcsön	157.50
Tiszazabolyozási és szegedi orszajegy kölcsön	139.—
Oszt. járadék papírban	101.75
Oszt. járadék ezüstben	101.75
Oszt. járadék aranyban	121.—
Oszt. korona járadék	101.25
1860. Oszt. államsorsjegyek	142.50
Oszt. magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	402.—
Oszt. hitelintézeti részevény	360.70
Páris vista	361.75
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.35
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 35. szám.

Kisberlet 33. szám

Páratlan.

Páratlan.

Ma csütörtökön, 1898. június 9-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Először:

Diplomás kisasszonyok.

Énekes fővárosi életkép 3 felvonásban.

Írta: Kövesi Albert.

Személyek:

Liptai Fridolin, nyugalomba vonult kereskedő	Vendrei Ferencz.
Eudoxia neje	Váradyné.
Ilona leányuk, doktor juris	Baróthy Irma.
Elek, fiuk, gyógyszerész	Pataki Béla.
Faragó Gábor, magánzó	Bartos Gyula
Dr. Faragó Margit, leánya, orvos tudor	Miklósi Ilona.
Csillag Béla, miniszteri hivatalnok	Leövey Leo.
Dr. Csillag Arabella, neje, egyetemi magántanár	Marosi Adél.
Graffine Goliáth, orosz-lánszeli-ditő, állat imitátor	Nyárai Antal.
Ocezáne, trapez-művész, a lég királynéja	Margó Zelma.
Dr. Betegh Árpád, orvos	Odry Árpád.
Rendőrbiztos	Várad M.

Helyárok mint rendezés.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, pénteken, 1898. június 10-én:

bérletfolyamban:

Boccaccio.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.	
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05	
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20	
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28	
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	†1 17	†6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13	
Élesd >	†1 48	†7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalú >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54	
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48	
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—	
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30	
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48	
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05	
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29	
B.-Ujfalú >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Elesd >	†3 04	†7 56	3 21	4 56	2 50	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13	
Sáp >	†3 33	†9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.						
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08		Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	8 51	4 27	6 04	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09	
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Derecske—Sáránd.						
Nagy-Kátá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—		Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09	

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ösi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	—	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	†57	9 37	Kötegyán >	†7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.							
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesél >	†6 34	†8 21	Nánhegyesél >	†4 32	†6 46		
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ösi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.				
	V. v.	Sz. v.	Th. v. sz. sz.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.		
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 30	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 40	—	
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	†4 42	†2 43	—	Ósi >	6 09	2 51	—	Déva-Ványa >	4 37	3 40	—	
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	—	Körös-Ladány >	5 13	4 23	—	
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	—	Gyires >	6 41	3 17	—	Szeghalom >	5 40	4 55	—	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	†5 58	†4 15	—	Körösszeg >	7 02	3 36	—	Vésztlő >	6 12	5 36	—	
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	†4 27	—	Szakál >	7 39	4 05	—	Kót >	6 38	6 08	—	
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	†6 19	†4 37	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	—	Iráz >	6 52	6 23	—	
Magyar-Cséke >	6 50	†5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	—	Komádi >	8 25	4 32	—	Nagy-tóti >	7 10	7 02	—	
Dusesd >	†7 05	†5 12	—	Gyanta >	6 56	†5 19	—	Iráz >	8 42	4 49	—	Sakál >	7 22	7 14	—	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	—	Kót >	9 19	5 14	—	Sakál >	7 48	7 49	—	
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	—	Vésztlő >	9 44	5 32	—	Körösszeg >	8 11	8 13	—	
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dusesd >	†7 55	†6 34	—	Szeghalom >	10 34	6 13	—	Gyires >	8 33	8 38	—	
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	†8 07	†6 49	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	—	Uj-Palota >	8 47	8 53	—	
Borz >	†8 53	†6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	—	Ósi >	9 03	9 13	—	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	†7 33	—	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 32	—	
Sonkolyos >	†9 18	†7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	—	Nagyvárad—Érmihályfalva								
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	†8 31	—	Érmihályfalva—Nagyvárad.								
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	†8 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20			
Lunka-Rézbánya >	10 56	†8 21	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01			
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvár érk.	10 11	9 19	—	Bihar >	7 44	6 20	Székelyhid >	6 14	6 46			
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid												
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			Vegyes v.	Vegyes v.			Vegyes v.	Vegyes v.		
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20			
Apátkeresztur >	10 46	8 41	—	Monos-Petri >	4 46	4 56	—	B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01			
V.-Ábrány >	11 03	8 55	—	V.-Ábrány >	4 57	5 08	—	Bihar >	7 44	6 20	Székelyhid >	6 14	6 46			
Monos-Petri >	11 16	9 06	—	Apátkeresztur >	5 13	5 26	—	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 00			
Margitta érk.	11 28	9 16	—	Székelyhid érk.	5 54	6 07	—	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 20			
								Fürdő-vonatok.								
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig		Sz. v.	Szept. 16-ig			Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig			Sz. v.	Szept. 15-ig	
—	—	—	11 27	—	—	—	6 19	—	—	—	9 50	—	—	—	8 58	
—	—	—	8 07	—	—	—	6 30	—	—	—	9 43	—	—	—	8 44	
30	15	10	7 50	—	—	—	6 09	—	—	—	11 38	—	—	—	9 15	
40	22	15	7 38	—	—	—	7 38	—	—	—	11 53	—	—	—	10 08	
40	22	15	7 35	—	—	—	7 35	—	—	—	12 05	—	—	—	9 29	
40	22	15	7 24	—	—	—	7 23	—	—	—	12 10	—	—	—	9 34	

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, miszerint

86 9-0

A SZENT-ILÁSZIÓ (Püspök) gyógyfürdő,

mely 33 R^o kénés hévforrásokkal és Artézi-kúttal bír, eddigi fürdő-árait tetemesen leszállítottam, m. p.

„László-fürdő” 24 órára . . . 25 krajczár.

„Erzsébet-fürdő” 24 órára . . . 35 krajczár.

továbbá a Közuti-vasuton váltott oda- és vissza-utazásra szóló **II. osztályu vasuti jegy az „István” tükör-fürdőre szóló fürdő-jegygyel, fürdő-ruhával együtt 1 frt.**

Midőn még a n. é. közönség tudomására hozom, hogy a Püspök gyógyfürdő teljesen a mai kor kívánalmainak megfelelőleg, úgy a női, mint a férfi osztálynál ujonnan berendezett

massirozó kabínokkal van berendezve,

sétaterekkel, tekepályával, Lawn-Tennys-sel van ellátva. Naponta **KISS BÉLA** debreczeni első rangu **ezigány-zenekara** szórakoztatja a t. közönséget.

Ételekről, valamint tisztán kezelt **italokról,** ugyszintén a legpontosabb és legszolidabb kiszolgálásról szintén gondoskodtam.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor, fürdő-bérlő.